

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ.¹ 531/VI/2011
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 4^η Οκτωβρίου 2011, ημέρα Τρίτη και ώρα 10:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτριος Κυριτσάκης

Μέλη: Ιωάννης Μπιτούνης,

Δημήτριος Λουκάς,

Νικόλαος Τραυλός,

Βασίλειος Νικολετόπουλος,

Δημήτριος Δανηλάτος,

Μιχαήλ Τσαγκατάκης, λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους, Δημητρίου Αυγητίδη.

Γραμματέας: Παρασκευή Α. Ζαχαριά.

Το Τακτικό Μέλος-Εισηγήτρια, Εμμανουέλα Τρούλη, απέχει από τη συζήτηση.

Θέμα της συνεδρίασης: η λήψη απόφασης επί της εφαρμογής του άρθρου 26 του ν. 703/1977 (ΦΕΚ Α' 278), όπως ίσχυε, για παρακώλυση – παρεμπόδιση έρευνας κατά τη διεξαγωγή επιτόπιου ελέγχου από υπαλλήλους της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού στα γραφεία α) της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ Α.Ε. και β) του Συνδέσμου Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων την 19.8.2010.

Η νομίμως κλητευθείσα εταιρία ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ ΑΕ παραστάθηκε διά των πληρεξουσίων δικηγόρων αυτής Αθανασίου Κοντοθανάση και Ελένης-Βασιλείας Κοντοθανάση.

Για τον νομίμως κλητευθέν Σύνδεσμο Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων παραστάθηκε ο [...] του Δ.Σ. [...] μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων αυτού Αθανασίου Κοντοθανάση και Ελένης-Βασιλείας Κοντοθανάση.

Τα νομίμως κλητευθέντα φυσικά πρόσωπα [...],[...] και [...] μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου τους Αθανασίου Κοντοθανάση.

---

¹ Από την παρούσα απόφαση έχουν παραλειφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1890/Β'/29.12.2006), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραλειφθεί υπάρχει η ένδειξη [...]. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

Κατά την ακροαματική διαδικασία, προς επίρρωση των ισχυρισμών των ως άνω παρισταμένων κλητευθέντων, εξετάστηκε ενόρκως ως μάρτυρας, ο υπάλληλος της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ ΑΕ, [...].

Στην αρχή της συζήτησης, το λόγο έλαβε ο Εισηγητής, Ιωάννης Μπιτούνης, ο οποίος ανέπτυξε συνοπτικά το περιεχόμενο της υπ' αριθ. πρωτ. 3831/20.6.2011 Έκθεσης, και κατέληξε ως εξής:

Προτείνω στη Επιτροπή

1. Να διαπιστωθεί ότι η εταιρία ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ παρέβη το άρθρο 26 παρ. 6 του ν. 703/1977.
2. Να διαπιστωθεί ότι η ένωση επιχειρήσεων Σύνδεσμος Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων παρέβη το άρθρο 26 παρ. 6 του ν. 703/1977.
3. Να διαπιστωθεί ότι ο [...] παρέβη το άρθρο 26 παρ. 6 του ν. 703/1977.
4. Να διαπιστωθεί ότι ο [...] παρέβη το άρθρο 26 παρ. 6 του ν. 703/1977.
5. Να διαπιστωθεί ότι η [...] παρέβη το άρθρο 26 παρ. 6 του ν. 703/1977.
6. Να επιβληθεί στην εταιρία ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ πρόστιμο κατά τις διατάξεις του άρθρου 39 παρ. 5 του ν. 3959/2011.
7. Να επιβληθεί στην ένωση επιχειρήσεων Σύνδεσμος Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων πρόστιμο κατά τις διατάξεις του άρθρου 39 παρ. 5 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ Α' 93).
8. Να επιβληθεί στον [...] πρόστιμο κατά τις διατάξεις του άρθρου 39 παρ. 5 του ν. 3959/2011.
9. Να επιβληθεί στον [...] πρόστιμο κατά τις διατάξεις του άρθρου 39 παρ. 5 του ν. 3959/2011.
10. Να επιβληθεί στην [...] πρόστιμο κατά τις διατάξεις του άρθρου 39 παρ. 5 του ν. 3959/2011.

Κατόπιν το λόγο έλαβαν ο πληρεξούσιος δικηγόρος, Αθανάσιος Κοντοθανάσης και οι ως άνω παριστάμενοι κλητευθέντες, οι οποίοι έδωσαν διευκρινήσεις, απάντησαν σε ερωτήσεις, που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής και ζήτησαν την απαλλαγή από κάθε κατηγορία.

Στη συνέχεια, και μετά την ολοκλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας, η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη την 16η Νοεμβρίου 2011, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10:00 στην ως άνω αίθουσα συνεδριάσεων του 1ου ορόφου των Γραφείων της, και αφού έλαβε υπόψη της την υπ' αριθ. πρωτ. 3831/20.6.2011 Έκθεση, τις απόψεις που διατυπώθηκαν εγγράφως με τα υπομνήματα και προφορικώς κατά τη συζήτηση της υπόθεσης από τα ενδιαφερόμενα μέρη, τα όσα κατέθεσε ο μάρτυρας κατά την ακροαματική διαδικασία, τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης και το ισχύον νομικό πλαίσιο,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΙΣΤΟΡΙΚΟ

1. Στην κρινόμενη υπόθεση εξετάζεται η παρακώλυση – παρεμπόδιση επιτόπιων ελέγχων που διενεργήθηκαν από εντεταλμένους υπαλλήλους της Επιτροπής Ανταγωνισμού στο πλαίσιο αυτεπάγγελτης έρευνας στην αγορά αλεύρων και σιτηρών, προκειμένου να διερευνηθεί τυχόν παράβαση των άρθρων 1 και 2 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, καθώς και των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ΣΛΕΕ).
2. Η εν λόγω αυτεπάγγελτη έρευνα εκκίνησε με αφορμή δημόσιες ανακοινώσεις του Συνδέσμου Αλευροβιομηχάνων Ελλάδος και του Συνδέσμου Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων στις 12-13 Αυγούστου 2010 σχετικά με επικείμενη αύξηση της τιμής των αλεύρων, καθώς και δημόσιες τοποθετήσεις μελών-στελεχών των εν λόγω συνδέσμων που εμφανίζονταν να προσδιορίζουν την επερχόμενη αυτή αύξηση σε περίπου 30%. Οι εν λόγω σύνδεσμοι εκπροσωπούν (και εκπροσωπούσαν την περίοδο εκείνη) από κοινού το 90% περίπου των αλευροβιομηχανιών στην Ελλάδα. Αφότου τα ανωτέρω δημοσιεύματα και δημόσιες τοποθετήσεις περιήλθαν σε γνώση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (εφεξής ΓΔΑ), αποφασίστηκε η άμεση διενέργεια αυτεπάγγελτης έρευνας στην αγορά αλεύρων και σιτηρών, προκειμένου να διερευνηθεί τυχόν συντονισμένη αναπροσαρμογή τιμών μεταξύ των εταιριών του κλάδου κατά παράβαση των εθνικών και ενωσιακών διατάξεων για την προστασία του ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης αυτής έρευνας διενεργήθηκαν, μεταξύ άλλων, επιτόπιοι έλεγχοι σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην αγορά αλεύρων και σιτηρών και ελήφθησαν καταθέσεις από εκπροσώπους του κλάδου.
3. Παράλληλα με την ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης, η οποία και συνεχίζεται, η Επιτροπή Ανταγωνισμού εκκίνησε στις 18 Αυγούστου 2010 και τη διαδικασία λήψης ασφαλιστικών μέτρων κατά το άρθρο 9 παρ. 7 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, καθώς πιθανολογούσε ότι συνέτρεχε επείγουσα περίπτωση για την αποτροπή άμεσα επικείμενου κινδύνου ανεπανόρθωτης βλάβης στο δημόσιο συμφέρον. Η εν λόγω διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων ολοκληρώθηκε με την υπ' αριθ. 505/VI/2010 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού στις 8 Σεπτεμβρίου 2010, κατόπιν της αποδοχής των δεσμεύσεων που υπέβαλαν ο Σύνδεσμος Αλευροβιομηχάνων Ελλάδος και ο Σύνδεσμος Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων, και οι οποίες περιλάμβαναν, μεταξύ άλλων, την ανάκληση των ανακοινώσεων της 12^{ης} και 13^{ης} Αυγούστου 2010 περί αναπροσαρμογής τιμών, καθώς και την αποχή στο μέλλον από οποιαδήποτε σύσταση ή προτροπή που να αφορά, άμεσα ή έμμεσα, στη διαμόρφωση της τιμολογιακής και εν γένει πολιτικής των επιχειρήσεων - μελών τους.
4. Η υπό κρίση υπόθεση δεν αφορά στην τυχόν εφαρμογή των ουσιαστικών διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του Ν. 3959/2011 (πρώην άρθρων 1 και 2 του Ν. 703/1977) και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ στην ως άνω αυτεπάγγελτη έρευνα, αλλά στις διατάξεις του άρθρου 39 του Ν. 3959/2011 (πρώην άρθρου 26 του Ν. 703/77) περί παρακώλυσης – παρεμπόδισης έρευνας με βάση περιστατικά που έλαβαν χώρα στις 19

Αυγούστου 2010 κατά τη διενέργεια αιφνιδιαστικών επιτόπιων ελέγχων στις εγκαταστάσεις δύο εκ των επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων που ελέχθησαν, αφενός της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ στις Σέρρες, και αφετέρου του Συνδέσμου Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων στην Αττική.

2 ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

2.1 Σύνδεσμος Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων

5. Ο Σύνδεσμος Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων (εφεξής ο Σύνδεσμος) συστάθηκε το 1932 με σκοπό την μελέτη, προστασία και προαγωγή των οικονομικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών. Τα μέλη του Συνδέσμου ανέρχονται σε [...] και πραγματοποιούν περίπου το 17%-20% των συνολικών αλέσεων του κλάδου (στοιχεία Αυγούστου 2010).
6. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου απαρτίζεται από επτά (7) μέλη, τα οποία από τις 7 Μαρτίου 2010 είναι τα εξής:
  - [...], Πρόεδρος
  - [...], Α΄ Αντιπρόεδρος
  - [...], Β΄ Αντιπρόεδρος
  - [...], Γενικός Γραμματέας
  - [...], Ταμίας
  - [...], Μέλος και
  - [...], Μέλος.
7. Ο εν λόγω Σύνδεσμος αποτελεί επαγγελματικό σωματείο με σκοπό τη μελέτη, προστασία και προαγωγή των οικονομικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών του και τα μέλη του περιλαμβάνουν επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της αλευροβιομηχανίας. Η «ένωση επιχειρήσεων» προϋποθέτει πλειονότητα επιχειρήσεων που συνδέονται μεταξύ τους με οποιαδήποτε μορφή οργανωμένης συνεργασίας. Σωματεία, ενώσεις και σύνδεσμοι θεωρούνται ως «ενώσεις επιχειρήσεων», ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή, την άσκηση εκ μέρους τους οικονομικής δραστηριότητας και την ύπαρξη κερδοσκοπικού ή μη σκοπού [βλ. ενδεικτικά Απόφαση ΔΕΕ 209-215/78 Van Landewyck κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 87-88, Απόφαση ΔΕΕ C-96/82 IAZ κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ.19-20. Απόφαση ΔΕΕ C-246/86 Belasco κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 2, 65, Απόφαση ΔΕΚ C- 45/85 Verband der Sachversicherer, σκ. 28, Απόφαση ΓενΔΕ T-213/95 & T-18/96 Stichting κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής σκ. 157-164, καθώς και ΔΕφΑθ 1001/2006 (ΣΕΣΜΕ)]. Κατά συνέπεια, ο Σύνδεσμος συνιστά «ένωση επιχειρήσεων» κατά την έννοια των εθνικών και ενωσιακών διατάξεων του ανταγωνισμού.

2.2 ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ Α.Ε.

8. Η εταιρία ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ Α.Ε. (εφεξής ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ), με έδρα τις Σέρρες, ανήκει στον Όμιλο Επιχειρήσεων Καπλανίδη και δραστηριοποιείται στην παρασκευή αλεύρων, βιολειτουργικών τροφίμων, βιολογικών αλεύρων, αρτοσκευασμάτων από σιμιγδάλι και παραδοσιακών ζυμαρικών. Ο κύκλος εργασιών της ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ ανήλθε το 2009 σε € 6.847.069,94.
9. Περαιτέρω για τους σκοπούς εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού, ως «επιχείρηση» νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του [βλ. π.χ. Αποφάσεις ΔΕΚ C-55/96, Job Centre coop.arl, σκ.21, και ΔΕΚ C-180-184/98, Ρανλον κλπ, σκ. 74]. Ως οικονομική δραστηριότητα νοείται κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά [βλ. ενδεικτικά Αποφάσεις ΔΕΚ C-118/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκ. 7, και ΔΕΚ C-35/96, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκ. 36, καθώς και ΔΕφΑθ 1682/2009, σκ. 27]. Εν προκειμένω, η εταιρία ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ διεξάγει οικονομική δραστηριότητα και, ως εκ τούτου, λογίζεται ως επιχείρηση κατά την έννοια των διατάξεων περί ελεύθερου ανταγωνισμού

2.3 [...] /

10. Ο [...] είναι [...] της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ. Είναι, επίσης, [...] του Συνδέσμου Αλευροβιομηχάνων Ελλάδος από τον Μάρτιο 2010, ενώ διατέλεσε [...] του ίδιου Συνδέσμου από το 2007 έως το 2010.

2.4 [...] /

11. Ο [...] είναι [...] της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ.

2.5 [...] /

12. Η [...] είναι [...] του Συνδέσμου Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων.

3 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

3.1 Διεξαγωγή ερευνών – Εξουσίες ελεγκτών

13. Οι ερευνητικές εξουσίες της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαριθμούνται σήμερα στα άρθρα 38 (συλλογή πληροφοριών) και 39 (διεξαγωγή επιτόπιων ερευνών) του ν. 3959/2011, τα οποία αντιστοιχούν στα προϊσχύοντα άρθρα 25 και 26 του ν. 703/1977 και περιλαμβάνουν κατ' ουσίαν όμοιες με αυτά διατάξεις.
14. Βάσει των αρχών που διέπουν τη διαχρονική εφαρμογή του δικαίου, καθώς και βάσει των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου οι οποίες ίσχυαν κατά τον χρόνο επελεύσεως των γεγονότων που συνιστούν την παράβαση, χωρίς να έχει σημασία ο χρόνος κατά τον οποίο εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις και επιβάλλονται οι σχετικές κυρώσεις. Έτσι, κάθε συμπεριφορά η οποία έλαβε χώρα μέχρι την 20.4.2011 (ημερομηνία θέσης σε ισχύ του ν. 3959/2011) και η οποία

πιθανολογείται ότι πληροί την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση της προβλεπόμενης στο άρθρο 26 του ν. 703/1977 παράβασης, αξιολογείται βάσει του προαναφερόμενου άρθρου. Συνεπώς, στα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης τα οποία εμπίπτουν στο *ratione materiae* και *ratione temporis* πεδίο εφαρμογής του άρθρου 26 ν. 703/1977 εφαρμόζονται οι ουσιαστικού δικαίου κανόνες του εν λόγω άρθρου. Οι διαδικαστικοί όμως κανόνες έχουν κατά κανόνα εφαρμογή κατά τον χρόνο έναρξης της ισχύος τους, η έκδοση δε μιας πράξης από τη Διοίκηση ερείδεται στη νομική εκείνη βάση που είναι σε ισχύ κατά το χρόνο έκδοσης της πράξης. Συνεπώς, εν προκειμένω η αρμοδιότητα της Επιτροπής Ανταγωνισμού να επιβάλει πρόστιμο με την έκδοση σχετικής απόφασης απορρέει από το άρθρο 39 του ν. 3959/2011 [βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΕ Συνεκδ. Υπόθ. C-201/09 και 216/09, ArcelorMittal Luxembourg SA κατά Επιτροπής, μη εκδοθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκ. 55 – 80]. Εν προκειμένω, σε κάθε περίπτωση, οι ουσιαστικές προϋποθέσεις των δυο άρθρων (άρθρο 26 του ν. 703/77 και άρθρο 39 του ν. 3959/2011) συμπίπτουν πλήρως (τόσο ως προς την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση της παράβασης, όσο και ως προς το ύψος του προστίμου), ενώ η νέα διάταξη ενισχύει περαιτέρω τις διαδικαστικές εγγυήσεις που παρέχονται στα εμπλεκόμενα μέρη, καθώς παραθέτει συγκεκριμένα κριτήρια για τον υπολογισμό του προστίμου.

15. Ειδικότερα, δυνάμει του άρθρου 26 του ν. 703/1977, όπως ίσχυε, η ΓΔΑ έχει εξουσία διενέργειας ερευνών για τη διαπίστωση παραβάσεων των άρθρων 1 (απαγορευμένες συμπράξεις), 2 (κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης) και 4 επ. (συγκεντρώσεις) του ν. 703/77, όπως ίσχυε, καθώς και για τη διαπίστωση παραβάσεων των άρθρων 101 και 102 ΣΔΕΕ (πρώην 81 και 82 ΣυνθΕΚ). Οι σχετικές διατάξεις προβλέπουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι υπάλληλοι της ΓΔΑ ασκούν τις ελεγκτικές τους εξουσίες, καθώς και τα όρια άσκησης αυτών. Οι εντεταλμένοι υπάλληλοι της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού εξοπλίζονται με τις εξουσίες του φορολογικού ελεγκτή, στις οποίες συγκαταλέγεται και η διεξαγωγή επιτόπιων ερευνών σε γραφεία και λοιπούς χώρους των ελεγχόμενων επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, προκειμένου να συλλέξουν οποιοδήποτε στοιχείο ή πληροφορία ικανά για τη διερεύνηση τυχόν διάπραξης παραβάσεων, έτσι οι εντεταλμένοι υπάλληλοι της ΓΔΑ μπορούν, μεταξύ άλλων:

- να ελέγχουν κάθε είδους και κατηγορίας βιβλία, στοιχεία και λοιπά έγγραφα των επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων, περιλαμβανομένης της ηλεκτρονικής εμπορικής αλληλογραφίας των επιχειρηματιών, διοικητών, διευθυνόντων συμβούλων, διαχειριστών και γενικά εντεταλμένων τη διοίκηση ή διαχείριση προσώπων, καθώς και του προσωπικού των επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως της μορφής αποθήκευσής τους, και οπουδήποτε και εάν αυτά φυλάσσονται, και να λαμβάνουν αντίγραφα ή αποσπάσματά τους,
- να προβαίνουν σε κατασχέσεις βιβλίων, εγγράφων και άλλων στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων και ηλεκτρονικών μέσων αποθήκευσης και μεταφοράς δεδομένων, τα οποία αποτελούν επαγγελματικές πληροφορίες,

- να ελέγχουν και να συλλέγουν πληροφορίες και δεδομένα κινητών τερματικών, φορητών συσκευών, καθώς και των εξυπηρετητών τους σε συνεργασία με τις αρμόδιες κατά περίπτωση αρχές, που βρίσκονται εντός ή εκτός των κτιριακών εγκαταστάσεων των ελεγχόμενων επιχειρήσεων ή ενώσεων αυτών,
  - να ενεργούν έρευνες στα γραφεία και τους λοιπούς χώρους και τα μεταφορικά μέσα των επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων,
  - να σφραγίζουν οποιονδήποτε επαγγελματικό χώρο, βιβλία ή έγγραφα,
  - να λαμβάνουν, κατά την κρίση τους, ένορκες ή ανωμοτί καταθέσεις, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 212 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ΚΠΔ), και να ζητούν από κάθε αντιπρόσωπο ή μέλος του προσωπικού της επιχείρησης ή ένωσης επιχειρήσεων, επεξηγήσεις για τα γεγονότα ή τα έγγραφα που σχετίζονται με το αντικείμενο και το σκοπό του ελέγχου και να καταγράφουν τις σχετικές απαντήσεις.
16. Τόσο από το σκοπό των σχετικών διατάξεων του άρθρου 26 του ν. 703/77 (νυν άρθρου 39 του ν. 3959/2011), όσο και από την απαρίθμηση των εξουσιών που έχουν παρασχεθεί στα όργανα της Επιτροπής Ανταγωνισμού, προκύπτει ότι η Επιτροπή απολαμβάνει ευρείας εξουσίας για τη συλλογή στοιχείων και τη διεξαγωγή ερευνών και ότι οι έλεγχοι μπορούν να είναι λίαν εκτεταμένοι, πρωτίστως για λόγους αποτελεσματικότητας εφαρμογής των κανόνων για την προστασία του ανταγωνισμού [βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 2265/2010, σκ. 20].
17. Αντίστοιχες εξουσίες ελέγχου απαντώνται και στο ενωσιακό δίκαιο αναφορικά με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δυνάμει των άρθρων 19 και 20 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης (νυν άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ), αλλά και στο εθνικό δίκαιο ανταγωνισμού των κρατών-μελών της Ένωσης αναφορικά με τις Εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού. Συναφώς, τα ευρωπαϊκά δικαστήρια έχουν αναγνωρίσει ευρεία διακριτική ευχέρεια στην Επιτροπή κατά την άσκηση των εξουσιών ελέγχου που της απονέμουν οι σχετικές διατάξεις. Είναι στην αρμοδιότητα της Επιτροπής να καθορίζει τον τρόπο και το εύρος διεξαγωγής των ερευνών της για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, και όχι στα εμπλεκόμενα μέρη. Ανήκει, επίσης, στην αρμοδιότητα της Επιτροπής (η οποία ελέγχεται κατ' ουσίαν από τα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια) να αξιολογεί τη συνάφεια των διερευνώμενων στοιχείων με το αντικείμενο και το σκοπό της έρευνας και, ως εκ τούτου, εναπόκειται στην ίδια την Επιτροπή, και όχι στην ενδιαφερομένη επιχείρηση ή σε τρίτο πρόσωπο, να αποφασίζει, αν ένα έγγραφο πρέπει να της προσκομισθεί ή όχι [βλ. ενδεικτικά υπόθεση ΔΕΕ C-155/79, AM&S κατά Επιτροπής, Συλλ. 1982, σελ. 1575, σκ. 15-17].
18. Έχει νομολογηθεί, επίσης, ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε κάθε επαγγελματικό χώρο ή μέσο μεταφοράς των επιχειρήσεων, καθώς και οι ευρείες εξουσίες κατά τη διεξαγωγή των επιτόπιων ελέγχων, έχουν ιδιαίτερη σημασία για την αποτελεσματική εφαρμογή

του δικαίου του ανταγωνισμού, αφού καθιστούν δυνατή για την Επιτροπή τη συλλογή των αποδείξεων για πιθανολογούμενες παραβάσεις στον τόπο όπου ανευρίσκονται συνήθως, δηλαδή στους χώρους ασκήσεως των εμπορικών δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων. Οι σχετικές εξουσίες θα ήταν άχρηστες αν τα όργανα της Επιτροπής όφειλαν να περιορίζονται στο να ζητούν την προσκόμιση εγγράφων ή/και αρχείων που θα μπορούσαν να προσδιορίσουν εκ των προτέρων. Τουναντίον, οι εν λόγω εξουσίες περιλαμβάνουν την ευχέρεια αναζητήσεως διαφόρων στοιχείων, τα οποία δεν είναι ακόμη γνωστά ή/και εξακριβωμένα. Χωρίς αυτή την ευχέρεια θα ήταν αδύνατη για την Επιτροπή η συλλογή των αναγκαίων για τον έλεγχό της στοιχείων, προκειμένου αυτή να είναι σε θέση να εκτελέσει το έργο που της έχει ανατεθεί [βλ. ενδεικτικά Απόφαση ΓενΔΕΕ T-59/99 Ventouris κατά Επιτροπής, Συλλ. 2003, σελ. II-5257, σκ. 121-122 (και παρατιθέμενη εκεί πάγια νομολογία), Απόφαση ΔΕΕ 136/79, National Panasonic κατά Επιτροπής, Συλλ. 1980 σελ. 2033, σκ. 20, καθώς και Απόφαση Ευρ. Επιτροπής 94/735 AKZO, ΕΕ L 294, 15/11/1994, σελ. 31-35, παρ. 4]. Επομένως, η διαφύλαξη της αποτελεσματικότητας των μέτρων έρευνας συμβάλλει καθοριστικά στην ενδυνάμωση του ρόλου της Επιτροπής Ανταγωνισμού ως δημόσιας αρχής εφαρμογής των εθνικών και ενωσιακών διατάξεων για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού.

19. Εξάλλου, οι ως άνω εξουσίες ελέγχου που έχουν ανατεθεί στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών για τη διαπίστωση τυχόν παραβάσεων, συμπεριλαμβανομένης της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού με βάση το άρθρο 26 του ν. 703/77 (νυν άρθρο 39 του ν. 3959/2011), αποτελούν και επιταγή του ενωσιακού δικαίου βάσει των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας. Ειδικότερα, σύμφωνα με την αρχή της ισοδυναμίας, οι δικονομικές ρυθμίσεις που διέπουν την εφαρμογή των ενωσιακών κανόνων δεν επιτρέπεται να είναι λιγότερο ευνοϊκές από τις διατάξεις που διέπουν την επιβολή αντίστοιχων κανόνων της εθνικής νομοθεσίας. Σύμφωνα δε με την αρχή της αποτελεσματικότητας, οι εθνικές ρυθμίσεις δεν επιτρέπεται να καθιστούν την επιβολή της ενωσιακής νομοθεσίας υπερβολικά δυσχερή ή πρακτικώς αδύνατη [βλ. ενδεικτικά Αποφάσεις ΔΕΕ 68/88, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλ. 1989 σελ. 2965, σκ. 23-25, ΔΕΕ C-231/96 Edis Συλλ. 1998 σελ. I-4990, σκ. 34 και 36-37, ΔΕΕ C-354/99 Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλ. 2001 σελ. I-7657, σκ. 46]. Βάσει των αρχών αυτών, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού που είναι επιφορτισμένες να εφαρμόζουν τις διατάξεις των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ, πρέπει να απολαμβάνουν των εξουσιών εκείνων που θα τους επιτρέπουν την αποτελεσματική εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού [βλ. Απόφαση ΔΕΕ C-439/08 Vebic, μη δημοσιευμένη, σκ. 56-59]. Εν προκειμένω, ο έλληνας νομοθέτης ανέθεσε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού εξουσίες ελέγχου αντίστοιχες, και κατ' ουσίαν όμοιες, με εκείνες που προβλέπονται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1/2003 σε ενωσιακό επίπεδο.
20. Η σχετική εντολή προς άσκηση των ανωτέρω εξουσιών παρέχεται εγγράφως από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή τον εξουσιοδοτημένο από αυτόν Γενικό Διευθυντή ή Διευθυντή της ΓΔΑ της Επιτροπής Ανταγωνισμού και περιέχει το αντικείμενο της έρευνας, τις εξουσίες των ελεγκτών της ΓΔΑ και τις συνέπειες της

παρεμπόδισης ή δυσχέρανσης αυτής ή άρνησης εμφάνισης των αιτούμενων βιβλίων, στοιχείων και λοιπών εγγράφων ή χορήγησης αντιγράφων ή αποσπασμάτων τους (άρθρο 26 παρ. 2 του ν. 703/1977, νυν άρθρο 39 παρ. 3 του ν. 3959/2011). Η εντολή ελέγχου περιέχει, επίσης, την παρότρυνση προς την ελεγχόμενη επιχείρηση να συνδράμει τους ελεγκτές στην άσκηση των εξουσιών τους, όπως εν προκειμένω συνέβη και με τις εντολές ελέγχου στην κρινόμενη υπόθεση, κατά τη συνήθη και πάγια πρακτική [βλ. ενδεικτικά τις υπ' αριθ. πρωτ. 5041/18-8-2010 και 5044/18-8-2010 εντολές ελέγχου προς την εταιρία ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ ΑΕ και το Σύνδεσμο Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων]. Τέλος, για τους ελέγχους και τις έρευνες που διενεργούνται συντάσσεται έκθεση από τα πρόσωπα που συμμετέχουν σε αυτές βάσει του άρθρου 26 παρ. 5 του ν. 703/1977 (νυν άρθρο 39 παρ. 4 του ν. 3959/2011), αντίγραφο της οποίας κοινοποιείται στις οικείες επιχειρήσεις και τις ενώσεις επιχειρήσεων.

3.2 Υποχρέωση συνεργασίας και προβλεπόμενες εκ του νόμου κυρώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης (παρεμπόδισης – παρακώλυσης)

21. Παράλληλα με την πρόβλεψη εξουσιών για τη διεξαγωγή ερευνών από τους εντεταλμένους υπαλλήλους της ΓΔΑ, οι διατάξεις του άρθρου 26 του ν. 703/77 (νυν άρθρου 39 του ν. 3959/2011) θεσπίζουν αντίστοιχη υποχρέωση έμπρακτης αναγνώρισης των εξουσιών αυτών, αποδοχής του ελέγχου και συνεργασίας από μέρους των ελεγχόμενων επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων ή φυσικών προσώπων, υποχρέωση που συνίσταται στη μη παρεμπόδιση ή πρόκληση δυσχερειών και τη μη άρνηση επίδειξης των αιτούμενων στοιχείων και χορήγησης αντιγράφων/ αποσπασμάτων κατά την διεξαγωγή των ερευνών των παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 26 του ν. 703/1977 (νυν παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 39 του ν. 3959/2011). Επομένως, οι ως άνω διατάξεις καθιερώνουν υποχρέωση πλήρους αποδοχής του ελέγχου και πλήρους συνεργασίας με τους ελεγκτές της Επιτροπής Ανταγωνισμού κατά τρόπο έμπρακτο, και όχι απλώς παθητικό. Συναφώς, κατά πάγια νομολογία των ευρωπαϊκών δικαστηρίων, η ελεγχόμενη επιχείρηση υπέχει την υποχρέωση, όχι απλώς να ανέχεται ή να συμμετέχει παθητικά στην έρευνα, αλλά να «συνεργάζεται ενεργά» σε όλη τη διάρκειά της, με την παροχή στους ελεγκτές όλων των ζητούμενων πληροφοριών και διευκρινίσεων [βλ. Απόφαση ΔΕΕ 374/87, Ογκem κατά Επιτροπής, Συλλ. 1989, σελ. 3283, σκ. 22 και 27 («...οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να συνεργάζονται ενεργά κατά τη διάρκεια διενέργειας έρευνας, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι οφείλει να θέσει στη διάθεση της Επιτροπής όλα τα ζητούμενα με την έρευνα πληροφοριακά στοιχεία». Βλ. επίσης ενδεικτικά Αποφάσεις ΓενΔΕΕ T-305/94 επ, LVM κατά Επιτροπής, Συλλ. 1999 σελ. II – 931, σκ. 444, Απόφαση ΓενΔΕΕ T-34/93, Société Générale κατά Επιτροπής, Συλλ. 1995 σελ. II – 545, σκ. 72].
22. Η ενεργής αυτή συνεργασία συνίσταται, μεταξύ άλλων:
  - στην πλήρη υποβολή σε έλεγχο την ημέρα και την ώρα που προσδιορίζεται από τους εντεταλμένους υπαλλήλους της Επιτροπής Ανταγωνισμού,

- στο να καθίστανται διαθέσιμες όλες οι σχετικές πληροφορίες και όλα τα έγγραφα καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου,
- στο άνοιγμα των φακέλων – αρχείων – χώρων αποθήκευσης,
- στην παροχή σαφών, ειλικρινών και μη ελλιπών «προφορικών εξηγήσεων» και στον ορισμό, αν κριθεί απαραίτητο, αρμόδιου προσώπου που θα παρέχει τις απαραίτητες διευκρινήσεις,
- στην επίδειξη των συγκεκριμένων γραφείων και γενικότερα χώρων, στους οποίους τηρούνται τα αρχεία, και στην επεξήγηση του συστήματος αρχειοθέτησης,
- στην επεξήγηση οποιουδήποτε θέματος προκύπτει από τα εξεταζόμενα έγγραφα, μέσω της παροχής ακριβών πληροφοριών αναφορικά με τους συντάκτες των εγγράφων, το σκοπό συναντήσεων, τυχόν συντομογραφίες ή τεχνική, εξειδικευμένη φρασεολογία που χρησιμοποιείται σε ενημερωτικά σημειώματα κλπ.

[βλ. ενδεικτικά Απόφαση ΓενΔΕΕ Τ-34/93, Société Générale κατά Επιτροπής, Συλλ. 1995 σελ. ΙΙ – 545, Απόφαση Ευρ. Επιτροπής 94/735 ΑΚΖΟ, ΕΕ L 294, 15/11/1994, σελ. 31-35, Απόφαση Ευρ. Επιτροπής 92/500 CSM NV, ΕΕ L 305, 21/10/1992 σελ. 16-18, Απόφαση Ευρ. Επιτροπής 80/334 Fabbrica Pisana, ΕΕ L 75, 20/12/79 σελ. 30, καθώς και Lennart Ritter and W. David Braun, European Competition Law: A Practitioner's Guide (3η έκδοση), σελ. 1076-7].

23. Η προαναφερόμενη γενική υποχρέωση ενεργούς συνεργασίας αποτυπώνει με τρόπο θετικό τις υποχρεώσεις των επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων που προβλέπονται στα άρθρα 26 παρ. 6 και 7 (νυν άρθρο 39 παρ. 5 και 6 του Ν. 3959/2011) και 29 του Ν. 703/1977 κατά τη διάρκεια ερευνών. Έτσι, για την περίπτωση μη συμμόρφωσης των ελεγχόμενων επιχειρήσεων ή φυσικών προσώπων στις ως άνω υποχρεώσεις, προβλέπονται αφενός διοικητικές κυρώσεις υπό τη μορφή προστίμου, και αφετέρου η παροχή συνδρομής από άλλες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες στους αρμόδιους ελεγκτές της ΓΔΑ σε περίπτωση παρεμπόδισης τους με οποιονδήποτε τρόπο από την άσκηση των εξουσιών τους. Οι σχετικές ρυθμίσεις αποσκοπούν στη διασφάλιση κατάλληλων και ικανών συνθηκών για την απρόσκοπτη λειτουργία των ελεγκτικών φορέων και, συνακόλουθα, στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή των εθνικών και ενωσιακών διατάξεων για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού.
24. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 26 του ν. 703/77 (νυν παρ. 5 άρθρου 39 του ν. 3959/2011), επιβάλλεται με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού πρόστιμο τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ με ανώτατο όριο τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ στις επιχειρήσεις, στις ενώσεις επιχειρήσεων ή σε αυτούς που κατά οποιονδήποτε τρόπο παρεμποδίζουν ή δυσχεραίνουν τις έρευνες κατά τις διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 του ίδιου άρθρου, καθώς και στις επιχειρήσεις, στις ενώσεις επιχειρήσεων ή σε αυτούς που αρνούνται να επιδείξουν τα αιτούμενα βιβλία, στοιχεία και λοιπά έγγραφα και να χορηγήσουν αντίγραφα ή αποσπάσματά τους. Συνεπώς, για την πλήρωση του πραγματικού του ως άνω κανόνα

δικαίου και τη συνακόλουθη ενεργοποίηση της διαδικασίας επιβολής διοικητικού προστίμου, προβλέπονται οι ακόλουθοι τρόποι διάπραξης της σχετικής παράβασης:

- Παρεμπόδιση ή δυσχέραση με οποιονδήποτε τρόπο των ερευνών των παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 26 (νυν παρ. 1, 2, 3 του άρθρου 39) από επιχειρήσεις, ενώσεις επιχειρήσεων ή όποιο φυσικό πρόσωπο. Η εν λόγω παρεμπόδιση/παρακώλυση συνίσταται στην πρόκληση προσκομμάτων ή/και δυσχερειών, με ενέργεια ή παράλειψη ενέργειας, με αποχή ή απόκρυψη, προκειμένου να ματαιωθεί ή να δυσχερανθεί η διεξαγωγή της έρευνας. Στην έννοια της παρεμπόδισης ή δυσχέρασης υπάγεται, μεταξύ άλλων, τόσο η άρνηση αποδοχής της εντολής ελέγχου, όσο και οποιαδήποτε άλλη ενέργεια δυσχεραίνει την εργασία των ελεγκτών μετά την αποδοχή από την ελεγχόμενη επιχείρηση της εντολής ελέγχου.
- Άρνηση επίδειξης αιτούμενων βιβλίων, στοιχείων και λοιπών εγγράφων από επιχειρήσεις, ενώσεις επιχειρήσεων ή όποιο φυσικό πρόσωπο. Η εν λόγω άρνηση επίδειξης συνίσταται στην άρνηση συμμόρφωσης σε συγκεκριμένη εντολή, προκειμένου να μην περιέλθουν εις γνώση του ελεγκτή τα αιτούμενα στοιχεία.
- Άρνηση χορήγησης αντιγράφων ή αποσπασμάτων από επιχειρήσεις, ενώσεις επιχειρήσεων ή όποιο φυσικό πρόσωπο. Η εν λόγω άρνηση χορήγησης συνίσταται στην άρνηση συμμόρφωσης σε συγκεκριμένη εντολή, προκειμένου να μην περιέλθουν εις γνώση του ελεγκτή τα αιτούμενα στοιχεία και να μην τύχουν τα στοιχεία αυτά περαιτέρω επεξεργασίας και αξιολόγησης.

Συνεπώς, η έννοια της παρακώλυσης καταλαμβάνει οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη που τουλάχιστον παρενοχλεί τους ελεγκτές κατά την άσκηση των εξουσιών τους, όπως αυτές προβλέπονται στο άρθρο 26 παρ. 2 στοιχεία α' έως ζ', όπου και παραπέμπει ρητά η παράγραφος 6 του ίδιου άρθρου.

25. Περαιτέρω, με βάση τη νομολογία και πρακτική, τέτοιες περιπτώσεις παρεμπόδισης ή δυσχέρασης με οποιονδήποτε τρόπο της διεξαγωγής έρευνας συνιστούν, μεταξύ άλλων:

- Η μη αποδοχή ελέγχου κατά την ημέρα και ώρα που προσήλθαν στα υπό έλεγχο γραφεία οι ελεγκτές, όπως και η προσωρινή ή μερική άρνηση υποβολής σε έλεγχο. Συναφώς, η αδικαιολόγητη καθυστέρηση έναρξης της έρευνας ή τυχόν δήλωση περί παροχής εξηγήσεων σε μεταγενέστερο χρόνο εκλαμβάνονται ως άρνηση υποβολής σε έλεγχο.
- Η άρνηση παροχής πρόσβασης σε όλα ή σε κάποια από τα γραφεία. Η άρνηση πρόσβασης σε κάποιο εκ των γραφείων μπορεί να αξιολογηθεί ως πλήρη άρνηση υποβολής σε έλεγχο.
- Η καθυστέρηση παροχής πρόσβασης για μεγάλο χρονικό διάστημα.
- Η παροχή ανακριβών και/ ή παραπλανητικών στοιχείων ως προς τα γραφεία (θέση, διαρρύθμιση, πρόσωπο ενοίκου κλπ).

- Η παροχή ανακριβών και/ ή παραπλανητικών στοιχείων ως προς τα έγγραφα (θέση, αρχειοθέτηση, συντάκτης, μέρος φύλαξης κλπ). Οι ελεγκτές πρέπει να χαίρουν πρόσβασης στο σύνολο των εγγράφων που φυλάσσονται σε μια επιχείρηση, ανεξαρτήτως του αν δύνανται εκ των προτέρων να προσδιορίσουν με ακρίβεια τα έγγραφα που αποτελούν το αντικείμενο της έρευνας.
- Η μη χορήγηση εγγράφων ή η μερική χορήγηση εγγράφων ή η καταστροφή, απόκρυψη, διαγραφή ή μετακίνηση αυτών με στόχο τον μη εντοπισμό τους από τους ελεγκτές. Συναφώς, η άρνηση χορήγησης εγγράφων με την αιτιολογία ότι κατά την κρίση της ελεγχόμενης επιχείρησης συνιστούν άσχετα με το αντικείμενο του ελέγχου έγγραφα αξιολογείται ως άρνηση υποβολής στον έλεγχο (και τούτο, ανεξαρτήτως εάν η ελεγχόμενη τυχόν χορηγήσει τα εν λόγω έγγραφα σε μεταγενέστερο στάδιο).
- Η παροχή ανακριβών, ελλιπών και/ ή παραπλανητικών πληροφοριών μετά από αίτημα παροχής διευκρινίσεων κατά τη διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου.

[βλ. ενδεικτικά Απόφαση ΔΕΕ 46/87 & 227/88, Hoechst κατά Επιτροπής, Συλλ. 1989 σελ. 2859, Απόφαση Ευρ. Επιτροπής 94/735 Akzo, ΕΕ L 294, 15/11/1994, σελ. 31-35, Απόφαση Ευρ. Επιτροπής 92/500 CSM NV, ΕΕ L 305, 21/10/1992 σελ.16-18, Απόφαση Ευρ. Επιτροπής 93/47 Mewac, ΕΕ L 20, 28/1/1993, σελ. 6-9, Απόφαση Ευρ. Επιτροπής 92/237 Ukwai, ΕΕ L 121, 6/5/1992, σελ. 45-47, Απόφαση Ευρ. Επιτροπής 82/124 Telos, ΕΕ L 58, 2/3/1982, σελ. 19, Απόφαση Ισπανικής Αρχής Ανταγωνισμού SNC/0010/11 Grafoplas Del Noroeste, 1/3/Μαρτίου 2011, Απόφαση Πολωνικής Αρχής Ανταγωνισμού Υπόθ. Polkomtel 15/3/2011, καθώς και Günther Hirsch/ Frank Montag/ Franz Sacker, Competition Law: European Community Practice and Procedure (1η έκδοση), παρ. 4-23-062 επ.].

26. Ενόψει των ανωτέρω, παρακώλυση συντρέχει και όταν κατά τη διενέργεια έρευνας προκαλούνται δυσχέρειες ή παραλείπονται ενέργειες από την ελεγχόμενη επιχείρηση/ένωση επιχειρήσεων ή από πρόσωπα που συνδέονται με αυτή με υπαλληλική σχέση ή βρίσκονται στη σφαίρα επιρροής της, προκειμένου να ματαιωθούν ή να δυσχεραθούν οι ενέργειες των ελεγκτών της ΓΔΑ στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Συναφώς, η παροχή οποιουδήποτε είδους ή για οποιοδήποτε θέμα ανακριβών, ελλιπών ή παραπλανητικών πληροφοριών κατά τη διάρκεια του ελέγχου από άτομο που ορίστηκε ως το καταλληλότερο για την παροχή των σχετικών διευκρινίσεων από το νόμιμο εκπρόσωπο της επιχείρησης/ένωσης επιχειρήσεων καλύπτει, όχι μόνο την παράσταση ψευδών στοιχείων ως αληθινών, αλλά και την παροχή οποιασδήποτε επεξήγησης αντιστρατεύεται το πνεύμα και το σκοπό των ερευνών.
27. Οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις στο πλαίσιο της υποχρέωσης πλήρους αποδοχής της έρευνας οφείλουν να διατηρούν το σύνολο των αρχείων, ανεξαρτήτως της μορφής αποθήκευσής τους, στη φυσική τους θέση, αναλλοίωτα και προσβάσιμα στους

ελεγκτές μέχρι την ολοκλήρωση του ελέγχου. Και τούτο, ανεξαρτήτως από το αν τα εν λόγω αρχεία περιείχαν πράγματι χρήσιμα για την έρευνα στοιχεία ή όχι (βλ. ενότητες 4.2 και 5.2 κατωτέρω). Επομένως, δεν απαιτείται για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης η ανάλυση ή απόδειξη των επιπτώσεων της εκάστοτε συγκεκριμένης παρεμποδιστικής συμπεριφοράς, ούτε και ότι αυτή επέδρασε αρνητικά στην ουσιαστική διερεύνηση της κρινόμενης υπόθεσης.

4 ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ

4.1 Έκθεση περιστατικών

28. Στις 19 Αυγούστου 2010, εντεταλμένοι υπάλληλοι της Επιτροπής Ανταγωνισμού διενήργησαν, κατόπιν της υπ' αριθ. πρωτ. 5041/18.8.2010 σχετικής εντολής, αιφνιδιαστικό επιτόπιο έλεγχο στις εγκαταστάσεις της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ, όπου βρίσκεται και το γραφείο του [...] της εταιρίας και [...] του Συλλόγου Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων [...].
29. Η ομάδα ελέγχου μετέβη αρχικά στην έδρα της επιχείρησης στην οδό [...] στις Σέρρες, όπου στεγάζονται τα γραφεία της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ. Η εντολή διενέργειας ελέγχου επιδόθηκε στις 10.00 π.μ. στον Διευθύνοντα Σύμβουλο της εταιρίας, [...]. Ο τελευταίος, αφού ενημερώθηκε για το αντικείμενο του σχετικού ελέγχου, τις σχετικές εξουσίες των ελεγκτών, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της ελεγχόμενης επιχείρησης, καθώς και τις συνέπειες σε περίπτωση παρεμπόδισης, μη συνεργασίας και άρνησης χορήγησης εγγράφων, δυνάμει του άρθρου 26 του Ν. 703/77, όπως ίσχυε, αποδέχθηκε τον έλεγχο στις εγκαταστάσεις της εταιρίας (συμπεριλαμβανομένων των γραφείων στην πόλη των Σερρών και του εργοστασίου στην περιοχή [...] Σερρών).
30. Αφού διερευνήθηκαν το γραφείο του [...] (με τον εγκατεστημένο εκεί ηλεκτρονικό υπολογιστή), καθώς και το γραφείο που χρησιμοποιούσε στο παρελθόν ο [...] της εταιρίας [...] (στο οποίο δεν υπήρχε κατά το χρόνο του ελέγχου εγκατεστημένος υπολογιστής), διαπιστώθηκε γρήγορα ότι δεν υπήρχαν στους εν λόγω χώρους σχετικά με τον έλεγχο έγγραφα. Για το λόγο αυτό, οι εντεταλμένοι υπάλληλοι αναχώρησαν περί τις 10:30 π.μ. για το εργοστάσιο της εταιρίας στην περιοχή [...] Σερρών.
31. Η είσοδος της ομάδας ελέγχου στις εγκαταστάσεις του εργοστασίου της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ στη [...] Σερρών πραγματοποιήθηκε περί τις 11:00 π.μ. Την εντολή ελέγχου διάβασε και προσυπέγραψε συμπληρωματικά και ο Γενικός Διευθυντής της εταιρίας, [...].
32. Κατά την διάρκεια του ελέγχου συλλέχθηκαν έγγραφα, τα οποία φωτοτυπήθηκαν και καταγράφηκαν σε αίθουσα που παραχώρησε προς το σκοπό αυτό η οικεία επιχείρηση. Στη συνέχεια, τα πρωτότυπα έγγραφα και ένα αντίγραφο καθενός από αυτά, καθώς και αντίγραφο των σχετικών καταστάσεων ελέγχου εγγράφων, παραδόθηκαν στον εκπρόσωπο της εταιρίας. Οι πίνακες περιγραφής των εγγράφων που συλλέχθηκαν υπογράφηκαν από τον Γενικό Διευθυντή της εταιρίας. Ελήφθησαν, επίσης, με τη μέθοδο της αντιγραφής σε μονάδα εξωτερικού σκληρού δίσκου, αντίγραφα

ηλεκτρονικών αρχείων και αντίγραφο του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές του Γενικού Διευθυντή, [...], και του μέλους του Δ.Σ. της εταιρίας, [...]. Τα εν λόγω ηλεκτρονικά αρχεία καταχωρήθηκαν συνοπτικά στους σχετικούς πίνακες περιγραφής εγγράφων, οι οποίοι υπογράφηκαν τόσο από τους ελεγχόμενους όσο και από τον ελεγκτή πληροφορικής της ΓΔΑ. Ακολουθήθηκε, ειδικότερα, η συνήθης διαδικασία προσδιορισμού και ταυτοποίησης των συλλεχθέντων ηλεκτρονικών αρχείων μέσω MD5 hashes, σύμφωνα με πρακτική που ακολουθείται και από άλλες αρχές ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η χρήση των MD5 hashes επιτρέπει την αναλυτική περιγραφή του συνόλου των συλλεχθέντων αρχείων και τον ακριβή προσδιορισμό κάθε ηλεκτρονικού αρχείου κατά τρόπο μοναδικό, διευκολύνοντας έτσι τον εντοπισμό τους από τα μέρη και διασφαλίζοντας έτι περαιτέρω τη διαδικασία. Σε κάθε περίπτωση, κατάλογος των ως άνω MD5 hashes, καθώς και αντίγραφα των ηλεκτρονικών αρχείων που συνέλλεξαν οι εντεταλμένοι υπάλληλοι της ΓΔΑ, με την ψηφιακή υπογραφή καθενός από αυτά, παραδόθηκαν ηλεκτρονικά στην καταγγελλόμενη (όπου εκείνη υπέδειξε, και συγκεκριμένα στον σκληρό δίσκο του ηλεκτρονικού υπολογιστή του [...], παρουσία του ιδίου και του [...]). Κατόπιν, η μονάδα του εξωτερικού σκληρού δίσκου και οι πίνακες περιγραφής εγγράφων σφραγίστηκαν ενώπιον των εκπροσώπων της εταιρίας, σε φάκελο που υπογράφηκε από τους [...] και [...], καθώς και από τον ελεγκτή πληροφορικής της ΓΔΑ [βλ. σχετικώς υπ' αριθ. πρωτ. 5167/25.8.2010 έκθεση ελέγχου].

33. Η ομάδα ελέγχου αποχώρησε από τις εγκαταστάσεις της εταιρίας περί τις 18:30 μ.μ.
34. Με την υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 5094/24.8.2010 επιστολή, η εταιρία ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ κλήθηκε να παρασταθεί, μέσω του νόμιμου εκπροσώπου της, στη διαδικασία αποσφράγισης των αρχείων που ελήφθησαν σε ηλεκτρονική μορφή στον προαναφερόμενο έλεγχο. Κατόπιν σχετικής συνεννόησης με την εταιρία, η διαδικασία αποσφράγισης έλαβε εν τέλει χώρα στις 31.8.2010 και ώρα 10:00 π.μ. στα γραφεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Επρόκειτο περί των [...] στοιχείων (ηλεκτρονικά μηνύματα και αρχεία), μεταξύ των οποίων ήταν και [...] που ελήφθησαν ως αρχεία από τον υπολογιστή του [...]. Η αποσφράγιση ολοκληρώθηκε κατά τη συνήθη διαδικασία, χωρίς να προβληθεί κάποια ένσταση και χωρίς να διατυπωθεί άλλη τυχόν επιφύλαξη.
35. Στα εν λόγω αρχεία βρέθηκαν και δύο [...], οι οποίες έχουν ως ακολούθως:
[...]
36. Μετά τον εντοπισμό των προαναφερόμενων [...], κλήθηκε να εξετασθεί ο [...] της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ, [...] [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 5789/24.9.2010 πρόσκληση για κατάθεση, καθώς και υπ' αριθ. πρωτ. 5842/27.9.2010 απαντητική επιστολή της ΓΔΑ για αλλαγή ημερομηνίας κατάθεσης]. Η ανωμοτί κατάθεσή του πραγματοποιήθηκε την 1.10.2010.
37. Σε σχέση με το πρώτο [...], ο [...] ισχυρίστηκε ότι σκοπός της εντολής του να κλείσει η πόρτα της εισόδου που οδηγούσε στο εργοστάσιο, πριν την άφιξη των εντεταλμένων υπαλλήλων της ΓΔΑ (για την οποία είχε ήδη ενημερωθεί τηλεφωνικώς από τον [...]),

μετά την αποχώρηση των υπαλλήλων της Επιτροπής από τα γραφεία της εταιρίας στην πόλη των Σερρών), δεν ήταν η αποτροπή της αναμενόμενης εισόδου αυτών στο κτίριο. Συγκεκριμένα, κατέθεσε τα εξής: «...Δεν ήθελα να έρθει κανείς στο γραφείο μου, γιατί δεν ήθελα να με ενοχλήσει κανείς τρίτος. Ο [...] είναι υπάλληλος λογιστηρίου, ο οποίος κάθεται κοντά στην είσοδο της εταιρίας. Δηλώνω ότι σε καμία περίπτωση δεν εννοούσα τους υπαλλήλους της Επιτροπής, οι οποίοι και τελικά μπήκαν στην εταιρία και στο γραφείο».

38. Αναφορικά με το [...], ο [...] επιβεβαίωσε το περιεχόμενό του, αλλά υποστήριξε ότι: «Η εντολή δόθηκε από τον [...], [...] της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΠΑΝΙΔΗΣ, παρουσία μου στον κ. [...], χημικό, καθώς ήταν στοιχεία του χημείου της εταιρίας [...] Τα αρχεία των αποθεμάτων, δεν σβήστηκαν αλλά αποθηκεύτηκαν από τον server στον υπολογιστή του χημείου». Αιτιολογώντας περαιτέρω την ενέργειά του αυτή, ο [...] επικαλέστηκε αφενός την άγνοιά του για τις αρμοδιότητες της Επιτροπής Ανταγωνισμού, και αφετέρου το φόβο του ότι η τελευταία θα παρανοούσε τη σημασία των εγγράφων που μετακινήθηκαν εκτός δικτύου και ότι μπορεί να υπήρχε χρονοκαθυστέρηση στη διαδικασία ενημέρωσης και εκτύπωσης βιβλίων για φορολογικούς λόγους. Συγκεκριμένα, κατέθεσε ότι: «...Όταν πληροφορήθηκα ότι έρχεται η Επιτροπή, ενημέρωσα τον κ. [...] επ' αυτού, ο κ. [...] έδωσε την ανωτέρω εντολή για να μην γίνει παρανόηση μεταξύ λογιστικών και τεχνολογικών αποθεμάτων. Όταν λέω παρανόηση εννοώ ότι βάσει αυτών που είχα ακούσει στην τηλεόραση και στον τύπο, κατηγορούμασταν ότι υπάρχουν αποθέματα και για το λόγο αυτό δεν ήθελα να υπάρξει παρανόηση από την Επιτροπή Ανταγωνισμού ότι και τα τεχνολογικά αποθέματα είναι λογιστικά. Δεν γνωρίζαμε τι εστί Επιτροπή Ανταγωνισμού και παρουσία μου έδωσε για το λόγο που σας προανέφερα την εντολή».
39. Τις ίδιες αιτιάσεις επανέλαβε ο [...] και κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 58-60].
40. Σε συνέχεια της από 1.10.2010 κατάθεσής του, ζητήθηκε άμεσα από τη ΓΔΑ να προσκομισθούν τα έγγραφα/αρχεία τα οποία – κατά τους ισχυρισμούς του [...] – μεταφέρθηκαν την ημέρα του επιτόπιου ελέγχου από τον εξυπηρετητή (server) της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΠΑΝΙΔΗ και αποθηκεύτηκαν σε ηλεκτρονικό υπολογιστή εκτός δικτύου στο Χημείο της ίδιας εταιρίας. Η εταιρία ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΠΑΝΙΔΗ δεσμεύθηκε να τα προσκομίσει εντός τριών εργάσιμων (3) ημερών τα ακόλουθα έγγραφα, τα οποία και προσκόμισε την 7.10.2010, και τα οποία – πάντα κατά τους ισχυρισμούς της – αποτελούν εκτυπώσεις των επίμαχων αρχείων [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 6132 σχετική επιστολή]:
- i. Υπόλοιπα Πρώτης Ύλης [...] 31.7.2010, 19.8.2010, 31.8.2010 και 20.9.2010: οι συγκεκριμένες εκτυπώσεις αποτελούνται από έναν Πίνακα (πιθανόν αρχείου excel) στον οποίο καταγράφονται τα υπόλοιπα αποθεμάτων της εταιρίας, των «τεχνολογικών τρίτων», των αποθεμάτων δηλαδή [...] που αποθηκεύονταν στην εταιρία, σε μαλακό, σκληρό και σκληρό βιολογικό σίτο στις αντίστοιχες ημερομηνίες.

- ii. Ισοζύγια Αποθήκης [...], Τεχνολογικά Τρίτων σε [...] και Τεχνολογικό Μύλου σε Τρίτους για την περίοδο από 1.1.2010-31.7.2010, 1.8.2010-19.8.2010, 1.8.2010-31.8.2010 και 1.9.2010-20.9.2010. Τα εν λόγω ισοζύγια φαίνεται να είναι εκτυπώσεις από το μηχανογραφικό σύστημα της εταιρίας, οι οποίες αντιστοιχούν σε παραστατικά της εταιρίας (τιμολόγια, κινήσεις αποθηκών κ.ά.).

Υπογραμμίζεται, ωστόσο, ότι τα προσκομισθέντα έγγραφα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιστοιχούν στα διαγραφέντα/μεταφερθέντα αρχεία, καθώς ενδεικτικά:

- Δεν προκύπτει η ημερομηνία δημιουργίας ή εκτύπωσης των υπό (i) αρχείων,
- Τα υπό (ii) αρχεία αποτελούν εκτυπώσεις από το μηχανογραφικό σύστημα της εταιρίας, συνεπώς θα μπορούσαν να είναι εκτυπώσεις που ελήφθησαν σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή, χωρίς παράλληλα να εξηγείται πως είναι τεχνικά δυνατή η διαγραφή και μεταφορά σε μεμονωμένο ηλεκτρονικό υπολογιστή τμημάτων του μηχανογραφικού αρχείου της εταιρίας, και
- Τόσο τα υπό (i) όσο και τα υπό (ii) έγγραφα αναφέρονται σε περιόδους μεταγενέστερους του επιτόπιου ελέγχου, περιλαμβάνουν, δηλαδή, αποθέματα της εταιρίας και μετά την 19.8.2010 και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να συνιστούν ακριβή απεικόνιση των αρχείων την ημέρα του επιτόπιου ελέγχου.

41. Από την πλευρά του, ο [...] υποστήριξε κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής ότι η εντολή που μετέφερε στον υπάλληλό του δεν είχε την έννοια της διαγραφής, αλλοίωσης ή παραποίησης αρχείων, αλλά την έννοια της μεταφοράς αυτών εκτός δικτύου [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 49-50: «...Η εντολή ήταν να βγάλουν από το δίκτυο»].

42. Ο [...] δήλωσε, επίσης, ότι ο ίδιος μετέφερε εντολή που του είχε δοθεί από τον ιεραρχικά προϊστάμενό του και [...] της εταιρίας, [...] [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 49-50:

«...Πρόεδρος: Ποιος σας το είπε αυτό να το βγάλετε από το δίκτυο;

[...]: Εγώ το μετέφερα.

Πρόεδρος: Σε ποιον;

[...]: Στον υπάλληλό μου.

Πρόεδρος: Για ποιόν λόγο; Ποιος σας το είπε αυτό το πράγμα;

[...]: ο κ. [...].»

43. Περαιτέρω, κατά την ακροαματική διαδικασία, ο [...] επιβεβαίωσε, με τη σειρά του, ότι ο ίδιος έδωσε τη σχετική εντολή μέσω του κ. [...]. Σε σχετικές ερωτήσεις αναφορικά με το λόγο που έδωσε την εντολή να βγουν τα αρχεία από το δίκτυο, ο [...] απάντησε τα εξής:

«...[...]: Για να υπάρχουν τα στοιχεία μόνο αυτά που θέλουν να ελεγχθούν. Είναι ο server...

Πρόεδρος: Μα που ξέρετε εσείς τι θέλουν να ελεγχθούν; Η Επιτροπή έρχεται να ελέγξει. Που ξέρετε τι ενδιαφέρει την Επιτροπή; Είχατε κουβεντιάσει πιο μπροστά μαζί της;

[...]: Όχι, καθόλου, προς Θεού.

Πρόεδρος: Επομένως; Τι μπορούσατε να εκτιμήσετε ότι από αυτά δεν θα χρειαζόταν στην Επιτροπή και είπατε να τα βγάλει;

[...]: Δεν μπορώ να το δικαιολογήσω. Ήταν κάποια όπως τα ονομάζουμε τεχνολογικά αποθέματα τα οποία λόγω του ότι ο οικονομικός διευθυντής ήταν σε άδεια, μπορεί το βιβλίο της αποθήκης να είχε καθυστέρηση σε ενημέρωση...» [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 59].

4.2 Υπαγωγή περιστατικών στους εφαρμοστέους κανόνες δικαίου

44. Κατά την κρίση της Επιτροπής, τα εκτεθέντα υπό 4.1 περιστατικά συνιστούν εμφανώς παρεμποδιστική συμπεριφορά κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 26 παρ. 6 του Ν. 703/77, όπως ίσχυε κατά την ημερομηνία διεξαγωγής του επιτόπιου ελέγχου (νυν άρθρου 39 παρ. 5 του Ν. 3959/2011). Και τούτο, για τους ακόλουθους κυρίως λόγους:
45. Η αλλοίωση στοιχείων, συμπεριλαμβανομένης της μη διατήρησης των οποιασδήποτε μορφής (ηλεκτρονικής ή μη) αρχείων της ελεγχόμενης επιχείρησης στην φυσική τους θέση και κατάσταση μέχρι την ολοκλήρωση του επιτόπιου ελέγχου, συνιστά παραβίαση της υποχρέωσης ενεργούς συνεργασίας της εν λόγω επιχείρησης και των εκπροσώπων της κατά τη διάρκεια της διεξαγόμενης έρευνας. Πολλώ δε μάλλον, όταν μια τέτοια ενέργεια έχει ως προφανή αντικειμενικό σκοπό τη δυσχέραση του έργου της ομάδας ελέγχου. Εν προκειμένω, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι εξεταζόμενες ενέργειες έλαβαν χώρα ενώ η έρευνα βρισκόταν σε εξέλιξη, ήτοι αφότου είχε ξεκινήσει η διεξαγωγή του επιτόπιου ελέγχου στα γραφεία της ελεγχόμενης εταιρίας στην πόλη των Σερρών, και ενόσω οι εντεταλμένοι υπάλληλοι της ΓΔΑ μετέβαιναν στο εργοστάσιο της ίδιας εταιρίας στη [...] Σερρών, γεγονός άλλωστε για το οποίο είχαν ειδοποιηθεί άμεσα οι εκεί αρμόδιοι, όπως ομολογούν και οι ίδιοι. Ειδικότερα, όπως δήλωσε ο ίδιος ο [...] στην από 1.10.2010 κατάθεσή του, ενημερώθηκε τηλεφωνικά από τον [...] για τη διενέργεια του ελέγχου, 30' λεπτά τουλάχιστον πριν την άφιξη των εντεταλμένων υπαλλήλων της ΓΔΑ στο εργοστάσιο της εταιρίας. Περαιτέρω, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η μεταφορά των σχετικών εγγράφων εκτός δικτύου αποσκοπούσε ευθέως στην απόκρυψη ή έστω δυσχέραση του εντοπισμού τους από τους εντεταλμένους υπαλλήλους της Επιτροπής Ανταγωνισμού και, εν τέλει, στην παρεμπόδιση της επιτόπιας έρευνας. Τούτο συνάγεται προδήλως από το ίδιο το περιεχόμενο του [...], το οποίο και δεν αμφισβητείται: «[...]». Εξάλλου, πέραν του σαφούς της περιεχομένου, η σχετική εντολή έγινε κατά τον ίδιο τρόπο αντιληπτή και από τον υπάλληλο που την εκτέλεσε: «[...]». Ο παρεμποδιστικός σκοπός των εν λόγω

ενεργειών καταδεικνύεται, άλλωστε, για δεύτερη φορά από τα λεγόμενα του [...]: «...[...]:[...]».

46. Λαμβάνοντας υπόψη το σαφές περιεχόμενο του σχετικού [...], αλλά και το σύνολο των περιστάσεων που προαναφέρθηκαν, προκύπτει ευθέως, κατά την κρίση της Επιτροπής, ότι οι προαναφερόμενες ενέργειες αποσκοπούσαν στο να μην εντοπισθούν, όπως και πράγματι, δεν εντοπίστηκαν τα μεταφερθέντα εκτός δικτύου αρχεία από την ομάδα ελέγχου της ΓΔΑ.
47. Ενόψει των ανωτέρω, ο ισχυρισμός της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ περί δήθεν μη διαγραφής, αλλοίωσης ή/και παραποίησης εγγράφων, τον οποίο η Επιτροπή ούτως ή άλλως δεν αποδέχεται, προβάλλεται αλυσιτελώς, δεδομένου ότι στοιχειοθετείται εν προκειμένω η παρακωλυτική συμπεριφορά των εμπλεκόμενων μερών κατά παράβαση των σχετικών διατάξεων του νόμου και μόνο από το γεγονός ότι μεταφέρθηκαν, κατόπιν ρητής σχετικής εντολής που δεν αμφισβητείται, τα επίμαχα αρχεία εκτός δικτύου, προκειμένου τα στοιχεία αυτά να μην είναι προσβάσιμα να αποτραπεί, ή έστω να δυσχερανθεί έτσι, ο εντοπισμός τους από τους εντεταλμένους υπαλλήλους της Επιτροπής Ανταγωνισμού κατά τη διεξαγωγή της επιτόπιας έρευνας. Το γεγονός αυτό συνιστά αφ' εαυτού κατάφωρη παραβίαση της υποχρέωσης ενεργούς συνεργασίας που υπέχει η ελεγχόμενη εταιρία και οι εκπρόσωποί της.
48. Ο ως άνω ισχυρισμός όμως είναι και κατ' ουσίαν αβάσιμος, αφού η μεταφορά αρχείων εκτός δικτύου σε άλλο ηλεκτρονικό υπολογιστή μετά βεβαιότητας περιλαμβάνει αφενός τη διαγραφή τους από την αρχική τους θέση εντός του δικτύου, και αφετέρου τη μετέπειτα αποθήκευσή τους σε διαφορετικό, μη προσβάσιμο στους ελεγκτές, χώρο εκτός δικτύου. Σε κάθε περίπτωση, συνιστά και αλλοίωση των σχετικών αρχείων, δεδομένου ότι μεταβάλλεται η θέση τους (ακόμη κι αν υποτεθεί ότι δεν παραποιήθηκαν επιμέρους τυχόν στοιχεία και χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα).
49. Εξάλλου, η ομολογία ότι η σχετική εντολή αφορούσε τη μετακίνηση αρχείων από το δίκτυο και την αποθήκευσή τους σε ηλεκτρονικό υπολογιστή του χημείου της ελεγχόμενης επιχείρησης, όχι μόνο δεν αναιρεί, αλλά τουναντίον επιβεβαιώνει, έτι περαιτέρω, και κατά τρόπο σαφή, το σκοπό παρεμπόδισης ή έστω δυσχέρασης του εντοπισμού των σχετικών αρχείων από την ομάδα ελέγχου. Και τούτο, διότι ο χώρος του χημείου δεν θα ελεγχόταν υπό φυσιολογικές συνθήκες από τους εντεταλμένους υπαλλήλους της ΓΔΑ, ελλείψει συγκεκριμένων ενδείξεων ότι στους χώρους εκείνους τυχόν φυλάσσονται στοιχεία που μπορεί να είναι σχετικά με το αντικείμενο του ελέγχου. Αυτό, άλλωστε, συνέβη και εν προκειμένω, με αποτέλεσμα η ομάδα ελέγχου να μην εντοπίσει τα επίμαχα αρχεία, τα οποία – κατά δήλωση της ίδιας της ελεγχόμενης εταιρίας – περιλάμβαναν στοιχεία για τα αποθέματά της σε σιτηρά και, συνεπώς, στοιχεία συναφή με το αντικείμενο της έρευνας και εν δυνάμει κρίσιμα για την ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης. Και τούτο, αν μη τι άλλο, διότι η κατάσταση και εξέλιξη των αποθεμάτων σιτηρών που διατηρούν οι αλευροβιομηχανίες σχετίζεται άμεσα με τη διαμόρφωση των τιμών των προϊόντων που αυτές παράγουν. Τυχόν δε σύμπραξη των αλευροβιομηχανιών αναφορικά με τις ποσότητες των

αποθεμάτων τους, πέραν του ότι δύναται να εμπίπτει αυτοτελώς στις απαγορευτικές διατάξεις του νόμου, συνδέεται κατά κανόνα αιτιωδώς και με τη διαμορφούμενη τιμή των παραγόμενων από αυτές προϊόντων, και συχνά συνιστά αναπόσπαστο στοιχείο μιας συμφωνίας ή/και εναρμονισμένης πρακτικής περί καθορισμού τιμών.

50. Επιπροσθέτως, αλυσιτελώς προβάλλονται και οι ισχυρισμοί περί δήθεν ενδεχόμενης παρανόησης του περιεχομένου των αρχείων από τους εντεταλμένους υπαλλήλους της ΓΔΑ ή/και χρονοκαθυστέρησης στη διαδικασία ενημέρωσης και εκτύπωσης βιβλίων για φορολογικούς λόγους λόγω της απουσίας του λογιστή της εταιρίας [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 50, 51, 55, καθώς και την από 1.10.2010 κατάθεσή του [...]]. Και τούτο, διότι κρίσιμη δεν είναι, εν προκειμένω, η ουσιαστική αξιολόγηση του περιεχομένου των εν λόγω αρχείων, η οποία θα ελάμβανε ούτως ή άλλως χώρα σε μεταγενέστερο στάδιο και συνδυαστικά με το σύνολο των στοιχείων του φακέλου, αλλά η απρόσκοπτη συλλογή από τους εντεταλμένους υπαλλήλους της ΓΔΑ στοιχείων σχετικών με το αντικείμενο της έρευνας, όπως εκείνοι έκριναν πρόσφορο, χρήσιμο ή/και αποτελεσματικό, κατά το χρόνο της επιτόπιας έρευνας. Με τη συμπεριφορά τους, τα εμπλεκόμενα μέρη επεδίωξαν, και εν τέλει κατόρθωσαν, να παρεμποδίσουν ακριβώς αυτό, δηλαδή, την απρόσκοπτη έρευνα και συλλογή στοιχείων από τις εγκαταστάσεις της επιχείρησης στο πλαίσιο του διεξαγόμενου επιτόπιου ελέγχου, γεγονός που συνιστά ευθεία παράβαση της υποχρέωσής τους για ενεργή συνεργασία. Σε κάθε περίπτωση, η εμπλεκόμενη εταιρία θα μπορούσε να επεξηγήσει με λεπτομέρεια την επικαλούμενη διαφοροποίηση μεταξύ «λογιστικών» και «τεχνολογικών» αποθεμάτων τόσο κατά τη διάρκεια των ανωμοτί καταθέσεων που έδωσαν οι εκπρόσωποί της την ημέρα της διεξαγωγής του επιτόπιου ελέγχου (όπου τέθηκε μάλιστα και ειδικό ερώτημα αναφορικά με τη διαθεσιμότητα των αποθεμάτων της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ), όσο και σε μεταγενέστερο στάδιο, είτε με απαντήσεις της σε ερωτηματολόγια της υπηρεσίας στο πλαίσιο της ουσιαστικής διερεύνησης της υπόθεσης, είτε με την υποβολή με δική της πρωτοβουλία σχετικού υπομνήματος.
51. Συναφώς, η επικαλούμενη γενική άγνοια των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής Ανταγωνισμού δεν αίρει σε καμία περίπτωση την αντικειμενική υπόσταση της υπό κρίση παρεμποδιστικής συμπεριφοράς. Ούτε άλλωστε και ο ισχυρισμός περί δήθεν άγνοιας των εκπροσώπων της εταιρίας ως προς τις ειδικότερες αρμοδιότητες της Επιτροπής κατά τη διενέργεια των κατ' άρθρο 26 (νυν άρθρο 39) ερευνών μπορεί να γίνει δεκτός, δεδομένου ότι η εταιρία ενημερώθηκε πλήρως γι' αυτές με την εντολή διενέργειας του επιτόπιου ελέγχου, την οποία και αποδέχθηκε. Πολλώ δε μάλλον, όταν εν προκειμένω τα εμπλεκόμενα μέρη ενήργησαν με πρόθεση (με άμεσο δόλο ή τουλάχιστον με απόλυτη συνείδηση και πλήρη βεβαιότητα ως προς τις αναγκαίες συνέπειες της συμπεριφοράς τους), αποσκοπώντας ευθέως κατά τα προαναφερθέντα στην αποτροπή ή έστω δυσχέραση του εντοπισμού των επίμαχων αρχείων από τους εντεταλμένους υπαλλήλους της Επιτροπής Ανταγωνισμού την ημέρα διεξαγωγής του ελέγχου (βλ. και ενότητα 6 κατωτέρω). Επομένως, οι ως άνω αιτιάσεις – πέραν του ότι δεν σχετίζονται με το αντικείμενο της κρινόμενης υπόθεσης και προβάλλονται, ως εκ

τούτου, αλυσιτελώς – είναι και κατ’ ουσίαν απορριπτέες ως ατεκμηρίωτες και προσχηματικές.

52. Επισημαίνεται, εξάλλου, ότι η παράβαση της παρεμπόδισης – παρακώλυσης κατά την έννοια των διατάξεων του εθνικού και ενωσιακού δικαίου στοιχειοθετείται όπως προαναφέρθηκε ανεξαρτήτως των τυχόν αποτελεσμάτων που αυτή επέφερε ή δεν επέφερε στην ουσία της έρευνας. Σε διαφορετική περίπτωση, όπως επίσης προαναφέρθηκε, δεν θα διασφαλιζόταν η αποτελεσματικότητα των διεξαγόμενων ερευνών για την εφαρμογή των εθνικών και ενωσιακών κανόνων περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, καθόσον οι ελεγχόμενοι θα είχαν τη δυνατότητα να προσδιορίζουν οι ίδιοι το αντικείμενο της εκάστοτε έρευνας και, συνακόλουθα, το βαθμό συνεργασίας τους με τα εντεταλμένα όργανα της πολιτείας και, εν τέλει, το βαθμό έκθεσής τους στις συνέπειες του νόμου από ενδεχόμενη παραβατική τους συμπεριφορά. Δεν απαιτείται, επομένως, να αποδειχθεί ότι η εκάστοτε συγκεκριμένη παρεμποδιστική συμπεριφορά επέδρασε αρνητικά στην κατ’ ουσίαν διερεύνηση της υπόθεσης. Άλλωστε, κάτι τέτοιο δεν θα ήταν και τις περισσότερες φορές εφικτό, δεδομένου ότι η παρεμποδιστική συμπεριφορά των ελεγχόμενων επιχειρήσεων στερεί εξ’ ορισμού από τις αρχές ανταγωνισμού τη δυνατότητα αξιολόγησης των αρχείων ως προς τα οποία δεν υπήρχε απρόσκοπτη πρόσβαση κατά τη διάρκεια του ελέγχου.
53. Ενόψει των ανωτέρω, αλυσιτελώς προβάλλεται και ο ισχυρισμός ότι αντίγραφα των επίμαχων αρχείων προσκομίσθηκαν εν τέλει από την ελεγχόμενη εταιρία 2 μήνες περίπου μετά την ημερομηνία του επιτόπιου ελέγχου. Τούτο ουδόλως αίρει τον παρεμποδιστικό – παρακωλυτικό χαρακτήρα της συμπεριφοράς την ημέρα διενέργειας του επιτόπιου ελέγχου κατά τα προαναφερθέντα. Ούτε και δύναται να συνεκτιμηθεί ως ελαφρυντική περίσταση κατά τον υπολογισμό του προστίμου (βλ. ενότητα 6 κατωτέρω), δεδομένου ότι αποτελούσε εκ του νόμου υποχρέωση της ελεγχόμενης εταιρίας. Εξάλλου, σε κάθε περίπτωση, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν στην ενότητα 4.1 ανωτέρω, τα προσκομισθέντα έγγραφα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιστοιχούν στα διαγραφέντα/μεταφερθέντα αρχεία.
54. Επισημαίνεται, επιπροσθέτως, ότι ο [...] δεν πρόβαλε καμία αντικειμενική και πειστική εξήγηση αναφορικά με την έτερη εντολή του να κλείσει η πόρτα της εισόδου που οδηγούσε στο εργοστάσιο, πριν την άφιξη των εντεταλμένων υπαλλήλων της ΓΔΑ (για την οποία είχε ήδη ενημερωθεί τηλεφωνικώς από τον [...] μετά την αποχώρηση των υπαλλήλων της Επιτροπής από τα γραφεία της εταιρίας στην πόλη των Σερρών). Σε αντίθεση με τις αιτιάσεις του περί δήθεν διάκρισης μεταξύ των εντεταλμένων υπαλλήλων της ΓΔΑ και τυχόν «τρίτων» που θα ήθελαν να εισέλθουν στο εργοστάσιο, το ακριβές περιεχόμενο της σχετικής εντολής [...], ερμηνευόμενο συνδυαστικά με την προαναφερθείσα ενέργεια της μεταφοράς αρχείων εκτός δικτύου και τις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης εν γένει, αποδεικνύει ευθέως ότι ο αντικειμενικός σκοπός της εν λόγω εντολής ήταν να διασφαλίσει τις συνθήκες εκείνες που θα επέτρεπαν την απρόσκοπτη ολοκλήρωση της σκοπούμενης απόκρυψης ή δυσχέρανσης εντοπισμού

των επίμαχων αρχείων από το κλιμάκιο ελέγχου – ενέργεια, η οποία και διεκπεραιώθηκε εν τέλει σε χρόνο παράλληλο κατά τα προεκτεθέντα.

55. Συμπερασματικά, η ελεγχόμενη επιχείρηση, μέσω των πράξεων και παραλείψεων των εκπροσώπων της που αφορούσαν στην αλλοίωση, μεταφορά ή/και διαγραφή των επίμαχων ηλεκτρονικών αρχείων, παρεμπόδισε τη διενέργεια του επιτόπιου ελέγχου, με αποτέλεσμα να μην εντοπισθούν τα μεταφερθέντα εκτός δικτύου αρχεία από τους εντεταλμένους υπαλλήλους της ΓΔΑ. – συμβάντα που συνιστούν ευθέως παραβίαση της υποχρέωσης ενεργούς συνεργασίας της ελεγχόμενης επιχείρησης κατά τη διάρκεια της διεξαγόμενης έρευνας.

5 ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ

5.1 Έκθεση περιστατικών

56. Στο πλαίσιο της ίδιας αυτεπάγγελτης έρευνας, επιτόπιος έλεγχος διενεργήθηκε από εντεταλμένους υπαλλήλους της ΓΔΑ και στα γραφεία του Συνδέσμου Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων στην Αθήνα, [...] του οποίου είναι ο [...] (δηλαδή, ο [...] της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ) [βλ. σχετικά τις με αριθ. 5167/25.8.2010, 5189/27.8.2010 και 5209/27.8.2010 εκθέσεις ελέγχου, οι οποίες κοινοποιήθηκαν στον Πρόεδρο του Συνδέσμου Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων με το υπ' αριθ. 6756/10.11.2010 έγγραφο].
57. Με την άφιξη τους στα γραφεία του Συνδέσμου περί τις 9:40 π.μ οι ελεγκτές της ΓΔΑ διαπίστωσαν ότι ήταν κλειστά, αφού η [...] του εν λόγω Συνδέσμου, η οποία είναι και η μόνη υπάλληλος αυτού, απουσίαζε σε καλοκαιρινή άδεια. Μετά από σχετική επικοινωνία μεταξύ των ομάδων που συμμετείχαν στους επιτόπιους ελέγχους στις Σέρρες και στην Αθήνα, και περί τις 11:00 π.μ, η εντολή διενέργειας ελέγχου στα γραφεία του Συνδέσμου επιδόθηκε εν τέλει στον Πρόεδρο του Συνδέσμου [...], ο οποίος βρισκόταν στην εταιρία ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ στις Σέρρες. Ο [...] αποδέχθηκε, με την ιδιότητα του [...], τη διενέργεια ελέγχου στα γραφεία του Συνδέσμου στη Αθήνα. Στη συνέχεια, προσπάθησε να επικοινωνήσει τηλεφωνικά με τη [...] του Συνδέσμου, [...], προκειμένου να εξασφαλίσει, όπως του ζητήθηκε από τους ελέγχοντες, την πρόσβαση στα γραφεία του Συνδέσμου.
58. Μετά την παρέλευση τριών τετάρτων της ώρας από την αποδοχή της διενέργειας του ελέγχου, δηλαδή περί τις 11:45 π.μ, και επειδή, όπως ενημέρωσε μέλος της ομάδας ελέγχου, η επικοινωνία με την [...] δεν ήταν δυνατή, ο [...] εξουσιοδότησε τον κλειδαρά Αθηνών [...] να ανοίξει τα γραφεία του Συνδέσμου Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων, προκειμένου να δοθεί η πρόσβαση σε αυτά των εντεταλμένων υπαλλήλων της ΓΔΑ. Η σχετική εξουσιοδότηση υπεγράφη ενώπιον των εντεταλμένων υπαλλήλων της ΓΔΑ στις Σέρρες και απεστάλη άμεσα με τηλεομοιοτυπία από υπάλληλο της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ στα γραφεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

59. Περί τις 12:10 μ.μ, και ενώ δεν είχε καταστεί ακόμη δυνατή η είσοδος της ομάδας ελέγχου στα γραφεία του Συνδέσμου στην Αθήνα, προσήλθε σε αυτά και δεύτερο κλιμάκιο ελεγκτών της ΓΔΑ προκειμένου να συνδράμει στη διενέργεια του ελέγχου.
60. Στο μεταξύ, κατέστη δυνατή η τηλεφωνική επικοινωνία του [...], τόσο με τη [...] του Συνδέσμου [...] όσο και με τον [...] της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΠΑΝΙΔΗ, ο οποίος βρισκόταν στην Αθήνα και τον οποίο ο [...] εξουσιοδότησε να παρευρίσκεται κι αυτός στη διάνοιξη των γραφείων του Συνδέσμου. Ο [...] ήταν παρών κατά τη διάνοιξη της θύρας του γραφείου του Συνδέσμου από τον κλειδαρά, αλλά και κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του ελέγχου, χωρίς να εκφράσει καμία τυχόν επιφύλαξη ή εναντίωση. Περαιτέρω, κατά την αποχώρησή του επιβεβαίωσε, όπως ρητά του ζήτησαν οι εντεταλμένοι υπάλληλοι της ΓΔΑ, ότι η κλειδαριά δεν υπέστη καμία απολύτως βλάβη και ότι λειτουργούσε κανονικά [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 13].
61. Κατά τη διάρκεια των εν λόγω συνομιλιών, οι οποίες ήταν συνεχείς μεταξύ, τόσο του [...] και της [...] όσο και της τελευταίας με τους ελεγκτές της ΓΔΑ στις Σέρρες, και αφού κατέστη σαφές στην [...] ότι μπορεί να προσέλθει στα γραφεία του Συνδέσμου οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια του ελέγχου, ο [...] την ενημέρωσε επανειλημμένα και με έντονο τρόπο, ενώπιον δύο εκ των εντεταλμένων υπαλλήλων της ΓΔΑ, ότι οι διενεργούντες τον έλεγχο ενδιαφέρονται κυρίως για τα πρακτικά του Συνδέσμου [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5167/25.8.2010 έκθεση ελέγχου].
62. Με την άφιξη του κλειδαρά περί τις 12:30 μ.μ ελεγκτής της ομάδας της ΓΔΑ στις Σέρρες ζήτησε από το [...] να προσδιορίσει επακριβώς την πόρτα των γραφείων του Συνδέσμου στην Αθήνα, δεδομένου ότι τα γραφεία του Συνδέσμου δεν έφεραν κανένα διακριτικό, ενώ και ο εξουσιοδοτημένος να παρίσταται [...] δεν ήταν, επίσης, σε θέση να προσδιορίσει ποιο ακριβώς είναι το γραφείο του Συνδέσμου. Ο [...] δήλωσε ότι δεν γνώριζε επακριβώς ούτε και ο ίδιος, οπότε και επικοινωνήσε πάλι τηλεφωνικά με τη [...] του Συνδέσμου [...]. Ακολούθως, κρίθηκε απαραίτητη η άμεση επικοινωνία των ελεγκτών της ΓΔΑ στα γραφεία της Αθήνας με την [...], ώστε να διευκολυνθεί ο εντοπισμός του γραφείου, δεδομένου ότι τόσο ο [...] όσο και ο [...] είχαν επιδειξει την [...] ως το πρόσωπο που θα παρείχε τις απαραίτητες διευκρινίσεις. Πράγματι, με βάση την από 31.8.2010 κατάθεση του [...] και τις από 26.8.2010, 27.8.2010, 19.11.2010 καταθέσεις της [...], προκύπτει ότι μόνο η [...] έχει κλειδιά του γραφείου του Συνδέσμου (και κανένα άλλο μέλος του ΔΣ του Συνδέσμου), ενώ ο [...] δεν είχε επισκεφθεί, μέχρι τουλάχιστον την 26.8.2010, ποτέ άλλοτε το γραφείο του Συνδέσμου.
63. Στη συνακόλουθη τηλεφωνική συνομιλία με τους εντεταλμένους υπαλλήλους της ΓΔΑ, η [...] αρχικά ανέφερε ότι τα γραφεία του Συνδέσμου στεγάζονται στο υπ' αριθ. [...] γραφείο του [...] ορόφου της οδού [...], αλλά εν συνεχεία προσδιόρισε το υπ' αριθ. [...] γραφείο του ίδιου ορόφου ως το γραφείο του Συνδέσμου [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5189/27-8-2010 Έκθεση Ελέγχου, σελ. 5 και 6].
64. Η είσοδος στο γραφείο του Συνδέσμου πραγματοποιήθηκε, όπως προαναφέρθηκε, στις 12:35 μ.μ. με τη συνδρομή κλειδαρά, κατόπιν της σχετικής εξουσιοδότησης του [...]

του Συνδέσμου, [...], και παρουσία του εκπροσώπου του, [...], και των εντεταλμένων υπαλλήλων της ΓΔΑ.

65. Κατά τη διάρκεια του ελέγχου, διαπιστώθηκε ότι τα βιβλία πρακτικών του Συνδέσμου, του Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνέλευσης (εφεξής τα πρακτικά) των τελευταίων ετών δεν βρισκόντουσαν στο γραφείο του Συνδέσμου (με την εξαίρεση δύο παλαιών βιβλίων με χρονολογία πριν το 1990).
66. Προκειμένου να εντοπισθούν τα εν λόγω βιβλία πρακτικών, η ομάδα ελέγχου στην Αθήνα ενημέρωσε καταρχήν σχετικώς την ομάδα ελέγχου στις Σέρρες, η οποία και απεύθυνε σχετική ερώτηση στο [...]. Ο τελευταίος απάντησε ότι δεν γνώριζε που τα έχει η [...] και ότι θα πρέπει να ερωτηθεί εκείνη. Στη συνέχεια, η ομάδα ελέγχου απευθύνθηκε στον [...], ο οποίος τους ανέφερε ότι δεν ήταν αυτό το γραφείο του Συνδέσμου που εκείνος γνώριζε και είχε παραβρεθεί στο παρελθόν. Για το λόγο αυτό, η ομάδα ελέγχου στην Αθήνα ζήτησε εκ νέου διευκρινήσεις από την [...] αναφορικά με το που φυλάσσονται τα πρακτικά του Συνδέσμου, ενώ παράλληλα τη ρώτησε εάν ο Σύνδεσμος χρησιμοποιούσε και άλλο γραφείο στην ίδια διεύθυνση και εάν εκείνη είχε πρόσβαση σε αυτό, καθώς και που φυλάσσονται τα πρακτικά του Συνδέσμου. Η [...] επιβεβαίωσε τη χρήση στο παρελθόν κάποιου άλλου γραφείου από το Σύνδεσμο, το οποίο χρησιμοποιείται πλέον ως αποθήκη, δήλωσε όμως ότι εκείνη δεν έχει κλειδιά του εν λόγω γραφείου, ούτε ξέρει ποιο είναι, καθώς και εάν και το σύνολο των εγγράφων του Συνδέσμου δεν είχαν μεταφερθεί στο υπό έλεγχο γραφείο. Δήλωσε, επίσης, ότι τα πρακτικά του Συνδέσμου μπορεί να βρισκόντουσαν ενδεχομένως στην αποθήκη αυτή και ότι εκείνη δεν είχε πρόσβαση. Επίσης, ενημέρωσε τους εντεταλμένους υπαλλήλους της ΓΔΑ ότι είχε αναχωρήσει από την [...] με προορισμό την Αθήνα, προκειμένου να παραβρεθεί και η ίδια στον έλεγχο [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5209/27.8.2010 έκθεση ελέγχου].
67. Περί τις 15:15 μ.μ. προσήλθε τελικά στο γραφείο του Συνδέσμου η [...]. Μόλις εισήλθε στο γραφείο, δήλωσε στους ελεγκτές της ΓΔΑ ότι βρισκόταν από τις αρχές Αυγούστου στην [...] στο πλαίσιο της καλοκαιρινής της άδειας.
68. Σε σχετική ερώτηση των ελεγκτών της ΓΔΑ προς την [...] αναφορικά με τα Πρακτικά του Συνδέσμου, και σε αντίθεση με τη συνειδητά πεπλανημένη εντύπωση που δημιούργησαν οι προηγούμενες δηλώσεις της, απάντησε εγγράφως ότι τα πρακτικά δεν βρίσκονταν στα γραφεία του Συνδέσμου, αλλά στην οικία της στην [...]. Ειδικότερα, δήλωσε τα εξής:

«Σας δηλώνω ότι το Βιβλίο Πρακτικών Γενικών Συνελεύσεων του Συνδέσμου μας βρίσκεται στην [...], όπου το έχω μεταφέρει γιατί μετά το πέρας της άδειας μου θα μεταβώ απευθείας για συνάντηση με μέλη του Συνδέσμου στη Βόρειο Ελλάδα.

Καλύπτει τα έτη 1992 μέχρι σήμερα.

Τα Πρακτικά του Διοικητικού Συμβουλίου τηρούνται στο Βιβλίο Πρακτικών Γενικών Συνελεύσεων από το 1994.

Η πρόσφατη ανακοίνωση του Συνδέσμου με το Δελτίο Τύπου της 12-8-2010 προέκυψε κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας πλειοψηφικά μεταξύ των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου».

69. Ακολούθως, με την υπ' αριθ. πρωτ. 5114/24.8.2010 ζητήθηκε από το Σύνδεσμο να προσκομισθούν τα αιτηθέντα πρακτικά εντός δύο (2) ημερών, δεδομένου ότι δεν κατέστη δυνατή η λήψη αντιγράφων την ημέρα της διενέργειας του ελέγχου, λόγω μη επίδειξης της θέσης τους και μη προσκόμισής τους από τη [...] του Συνδέσμου. Η εν λόγω επιστολή απεστάλη, κατόπιν σχετικής συνεννόησης, στον [...] του Συνδέσμου (και [...] της εταιρίας ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ) τόσο με τηλεομοιοτυπία (4:25 μ.μ.), όσο και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (4:41 μ.μ.) και παρελήφθη την ίδια ημέρα. Με την ίδια επιστολή, η ΓΔΑ ζήτησε να προσκομιστεί και ένας κατάλογος των μελών του Συνδέσμου. Στις 25.8.2010 εστάλη και δεύτερη επιστολή, με την οποία ζητήθηκε να προσκομιστεί και ένα αντίγραφο του καταστατικού σύστασης του Συνδέσμου Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων. Η εν λόγω επιστολή απεστάλη στις 13:21 μ.μ. και ο [...] επιβεβαίωσε την παραλαβή της στις 13:22 μ.μ.
70. Στις 26.8.2010 (και ώρα 13:36 μ.μ.) προσήλθε στα γραφεία της ΓΔΑ η [...] του Συνδέσμου, [...], η οποία κατέθεσε ότι τα αιτηθέντα Πρακτικά εκλάπησαν από τα γραφεία του Συνδέσμου.
71. Για τη φερόμενη αυτή διάρρηξη-κλοπή ενημέρωσε τη ΓΔΑ και ο [...] με το υπ' αριθ. πρωτ. 5184/26.8.2010 έγγραφό του, το οποίο και απέστειλε με τηλεομοιοτυπία στις 13:11 μ.μ.
72. Με βάση την υπ' αριθ. πρωτ. 4496/11.7.2011 απαντητική επιστολή του Αστυνομικού Τμήματος [...] προς την ΓΔΑ σχετικά με τη φερόμενη κλοπή στα γραφεία του Συνδέσμου, προκύπτουν τα ακόλουθα:
- Η [...] προσήλθε στο Αστυνομικό Τμήμα την 25.8.2010 – δηλαδή μια (1) μέρα μετά την αποστολή του υπ' αριθ. πρωτ. 5114/24.8.2010 νέου αιτήματος της ΓΔΑ προς το Σύνδεσμο για την προσκόμιση του αιτηθέντος βιβλίου πρακτικών και την ίδια μέρα που εσταλη και το συμπληρωματικό αίτημα της ΓΔΑ για την προσκόμιση αντιγράφου του καταστατικού σύστασης του Συνδέσμου – προκειμένου να καταγγείλει ενόρκως τη φερόμενη κλοπή.
  - Συγκεκριμένα, κατήγγειλε άγνωστο δράστη, ο οποίος κατά το χρονικό διάστημα από 15:30 ώρα της 24.8.2010 έως την 12:00 ώρα της 25.8.2010 παραβίασε, δίχως να γίνει αντιληπτός, την κεντρική θύρα του Συνδέσμου, χωρίς εμφανή ίχνη παραβίασης, και αφού ερεύνησε το χώρο αφαίρεσε ένα (1) μηχάνημα fax και διάφορα βιβλία πρακτικών και ταμείων.
  - Κατόπιν, στο πλαίσιο της διενεργούμενης προανάκρισης του Αστυνομικού Τμήματος, συνεργείο της Δ.Ε.Ε. εξερεύνησε το χώρο, χωρίς ωστόσο να βρεθούν αποτυπώματα κατάλληλα για αντιπαραβολή.

- Την 26.8.2010, η [...], εξεταζόμενη εκ νέου, ανέφερε ότι μεταξύ των κλαπέντων ήταν και το πρωτότυπο του καταστατικού του Συνδέσμου.
73. Για τη διερεύνηση των ως άνω συμβάντων, η ΓΔΑ κάλεσε για κατάθεση τη [...] του Συνδέσμου, [...], τον [...] του Συνδέσμου, Δ. Τσιλιακούδη, καθώς και τον νυν [...] του Συνδέσμου, [...],[...] της εταιρίας ΜΥΛΟΙ Ι. Χαλάτσογλου και Υιοί ΑΒΕΕ.
  74. Τόσο η [...], όσο και ο [...], ισχυρίστηκαν στις καταθέσεις τους ότι δεν θυμούνται τη μεταξύ τους συνομιλία περί του ενδιαφέροντος των ελεγκτών της ΓΔΑ (στις Σέρρες και στην Αθήνα) για τα πρακτικά του Συνδέσμου και της ανάγκης επίδειξης αυτών, όπως αυτά περιγράφονται ανωτέρω. Η [...] δήλωσε, επίσης, ότι ούτε και θυμάται να της είχε ποτέ αναφερθεί κατά τη διάρκεια των παράλληλων συνομιλιών της με τους ελεγκτές στην Αθήνα ότι το κλιμάκιο ελέγχου ενδιαφερόταν και αναζητούσε τα πρακτικά του Συνδέσμου. Τα ίδια υποστήριξαν και στη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 47 ([...]) και σελ. 60 ([...])].
  75. Περαιτέρω, σε ερώτημα γιατί δεν προσκόμισε τα πρακτικά στα γραφεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού άμεσα την επομένη του ελέγχου, η [...] απάντησε ότι «Δεν μου το είχε ζητήσει κανένας» [βλ. σχετικά τις από 26.8.2010, 27.8.2010, 31.8.2010 και 19.11.2010 καταθέσεις της]. Υποστήριξε δε ότι τα μόνα χαρτιά που της ζήτησαν δήθεν οι ελέγχοντες ήταν η σύσταση του ΔΣ και η λίστα των μύλων όλης της Ελλάδος, όπου και σημείωσε τα μέλη του Συνδέσμου. Η [...] δήλωσε μάλιστα ότι δεν γνώριζε καν ότι οι εντεταλμένοι υπάλληλοι της ΓΔΑ αναζητούσαν τα πρακτικά του Συνδέσμου. Και τούτο, παρά την ως άνω παρατιθέμενη συνεχή επικοινωνία της ίδιας με τον [...] και τους ελεγκτές της ΓΔΑ κατά τη διάρκεια διενέργειας του ελέγχου (19.8.2010), καθώς και τη καταγεγραμμένη δήλωσή της την ίδια μέρα ότι το επίμαχο βιβλίο πρακτικών είχε μεταφερθεί από την ίδια στην [...].
  76. Όσον αφορά το λόγο για τον οποίο το νεότερο βιβλίο πρακτικών (που καλύπτει τα έτη 1994 έως σήμερα) δεν βρισκόταν στο γραφείο του Συνδέσμου, η [...] δήλωσε στην από 26.8.2010 κατάθεσή της ότι το τελευταίο βιβλίο πρακτικών το είχε μαζί της στην [...] από τον Ιούλιο που έλειπε σε άδεια, διότι κατόπιν ενημέρωσης του ΔΣ γνώριζε ότι κατά τις αρχές Σεπτεμβρίου θα γινόταν συγκέντρωση του ΔΣ κάπου στη Βόρεια Ελλάδα.
  77. Περαιτέρω, αναφορικά με το ιστορικό της φερόμενης διάρρηξης-κλοπής στο γραφείο του Συνδέσμου Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων η [...] δήλωσε ότι την Παρασκευή 20.8.2010 ενημερώθηκε ότι την Τρίτη 24.8.2010 είχε κληθεί ο Πρόεδρος του Συνδέσμου σε σύσκεψη στο υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης. Για το λόγο αυτό ξαναδιέκοψε την άδειά της και παρουσιάστηκε τη Δευτέρα το πρωί στα γραφεία του Συνδέσμου στη [...], έχοντας μαζί της και το βιβλίο των πρακτικών. Σύμφωνα πάντα με την κατάθεσή της, μετά την ολοκλήρωση της συνάντησης στο Υπουργείο, επέστρεψε στα γραφεία του Συνδέσμου, όπου και παρέμεινε έως τις 15.30. Το βιβλίο των πρακτικών βρισκόταν στα γραφεία του Συνδέσμου ως εκείνη την ώρα. Δήλωσε, επίσης, ότι επέστρεψε στο γραφείο του Συνδέσμου την επόμενη ημέρα (25.8.2010 περί

τις 12 το μεσημέρι) επειδή ο κ. [...] είχε επικοινωνήσει μαζί της τηλεφωνικώς, προκειμένου να πάει στο γραφείο και να πάρει τα πρακτικά, το καταστατικό του Συνδέσμου καθώς και την κατάσταση των μελών και να τα μεταφέρει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού. Σύμφωνα πάντα με την δική της εκδοχή των συμβάντων, φτάνοντας στο γραφείο βρήκε την πόρτα των γραφείων του Συνδέσμου ξεκλειδωτή και γερμένη, αλλά ανοιχτή. Κάλεσε αμέσως τον κ. [...], ο οποίος της ζήτησε να πάρει την αστυνομία και να περιμένει εκτός γραφείου. Στη [...] ήρθε πρώτος, περίπου πέντε με δέκα λεπτά αργότερα, ο [...], τον οποίο είχε ειδοποιήσει ο κ. [...], και αμέσως μετά έφτασε και το περιπολικό. Μπήκε στο χώρο μαζί με τον αστυνομικό και τον [...] και αντιλήφθηκε με την πρώτη ματιά ότι έλειπαν τα βιβλία πρακτικών, τα βιβλία των ταμείων του Συνδέσμου και ένα φαξ πενταετίας, ενώ λόγω της ακαταστασίας δεν μπόρεσε να προσδιορίσει άλλες απώλειες. Κατόπιν, μετέβη μαζί με τον [...] στο Τμήμα Ασφαλείας [...] για να καταθέσει μήνυση κατά αγνώστων. Επέστρεψε στο γραφείο για τη διενέργεια της έρευνας από το συνεργείο της σήμανσης, μετά την ολοκλήρωση της οποίας άρχισε να καθαρίζει και να τακτοποιεί το χώρο. Τότε διαπίστωσε – σύμφωνα πάντα με τα λεγόμενά της – ότι έλειπαν επιπλέον το καταστατικό, καθώς και οι δύο σφραγίδες του Συνδέσμου και, για το λόγο αυτό, έκανε συμπληρωματική κατάθεση στο Αστυνομικό Τμήμα το πρωί της επόμενης μέρας (26.8.2010).

78. Περαιτέρω, ο [...] του Συνδέσμου, [...], ανέφερε στην από 31.8.2010 κατάθεσή του ότι εκείνος συνομίλησε την 25.8.2010 με τον [...] για τη φερόμενη διάρρηξη-κλοπή στο γραφείο του Συνδέσμου, αφού είχε ενημερωθεί σχετικώς από την [...], και του ζήτησε να μεταβεί εκεί για να συνδράμει («*Πήρα εγώ τηλέφωνο την [...] και της είπα να καλέσει την Αστυνομία και επειδή ήξερα ότι ο κ. [...] ήταν στην Αθήνα γιατί ήταν η εβδομάδα που έβλεπε τους πελάτες του, επικοινωνήσα και με εκείνον και του είπα ότι έγινε κλοπή στο γραφείο και αφού είσαι στην Αθήνα πήγαινε να δεις τι συμβαίνει*»).
79. Τα ως άνω περιστατικά αναφέρει και ο [...] στην από 20.10.2010 κατάθεσή του στη ΓΔΑ.
80. Σημειωτέον ότι στις καταθέσεις τους ενώπιον της ΓΔΑ, τα προαναφερόμενα πρόσωπα δεν μπόρεσαν να προσδιορίσουν ποιός τυχόν, και για ποιό λόγο, θα είχε – κατά την προσωπική τους πάντα αντίληψη – κίνητρο ή/και συμφέρον να διενεργήσει τη φερόμενη κλοπή στα γραφεία του Συνδέσμου. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας, και σε απάντηση σχετικών ερωτήσεων, ο [...] και η [...] υπονόησαν ότι [...] [βλ. ενδεικτικά Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 19, 24, 28, 64 και 67]. Ειδικότερα, η [...] δήλωσε σχετικώς:

«...Πρόεδρος: Ποιός γνώριζε ότι εσείς επιστρέψατε τα βιβλία;

[...]: Κανένας. Αφού κανένας δεν γνώριζε ότι τα είχα μαζί μου [στην[...]] σε κανένα δεν είπα ότι τα γύρισα κιόλας.

Πρόεδρος: Όμως κάποιος που ήθελε να κάνει το ιστορικό του αρχείο είπε να πάει να διαρρήξει να τα πάρει. Ποιός θα ήταν αυτός; Αντιλαμβάνεστε τώρα ότι...

[...]:[...].

[...]:[...];

[...]:[...].»] [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 24].

Περαιτέρω, σε σχετική διευκρινιστική ερώτηση, ο [...] αποκρίθηκε ως ακολούθως:

«Ι. Μπιτούνης: Από αυτά που είπατε σχετικά με τη διάρρηξη, είπατε ότι ενδεχομένως να υπάρχει διάρρηξη από [...];

[...]: Ημασταν όλοι στην συγκέντρωση που είχαμε με την κα Μπατζελή. [...]» [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 67].

81. Με βάση τις καταθέσεις των [...] και [...] ενώπιον της ΓΔΑ, προκύπτει, επίσης, ότι η [...] τηρούσε πάντα τα βιβλία πρακτικών του Συνδέσμου και είχε την επιμέλεια καθαρογραφής του τελικού κειμένου μετά από κάθε συνεδρίαση. Σύμφωνα με δήλωσή της, δεν υπήρχαν χειρόγραφες σημειώσεις των πρακτικών ή άλλα τυχόν αντίγραφα τους σε ηλεκτρονική μορφή («Όχι. Ούτε πρόχειρα. Τίποτα»). Ο [...] αναφέρει σχετικά: «...Συνήθως τα πρακτικά συντάσσονται σε πρόχειρη μορφή από την κυρία [...]. Στη συνέχεια τα ελέγχουμε οι παριστάμενοι, διαμορφώναμε το τελικό κείμενο το οποίο η κυρία [...] καθαρόγραφε στο βιβλίο αυτών».
82. Όσον αφορά, ειδικότερα, στο περιεχόμενο των αιτηθέντων (και, κατά τους ως άνω ισχυρισμούς των εμπλεκόμενων μερών, κλαπέντων) πρακτικών του ΔΣ και ΓΣ του Συνδέσμου, τα ανωτέρω πρόσωπα υποστήριξαν στις από 26.8.2010, 20.10.2010 και 31.8.2010 καταθέσεις τους ενώπιον της ΓΔΑ ότι σε αυτά καταγράφονταν κυρίως αναφορές σε ασφαλιστικά και εργατικά θέματα, καθώς και σε άλλα θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος που αφορούν στον κλάδο. Ειδικότερα, ο [...], απαντώντας σε ερώτηση για το αν τα επίμαχα πρακτικά περιείχαν συζητήσεις για [...], δήλωσε ότι [...].
83. Ωστόσο, εντελώς διαφορετική εικόνα προκύπτει από τις τοποθετήσεις των [...] και [...] ενώπιον της Επιτροπής κατά την ακροαματική διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα, απαντώντας σε σχετικές ερωτήσεις, η [...] ανέφερε ότι σε πρακτικά παλαιότερων ετών υπήρχαν [...] της Επιτροπής [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 24], ότι σε αυτά [...] [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 24], ότι σε αυτά περιλαμβάνονταν συζητήσεις για [...] [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 24 [...], καθώς και ότι οι εν λόγω συζητήσεις [...] [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 25 ([...])]. Συναφώς, ο ίδιος ο [...] ανέφερε κατά την ακροαματική διαδικασία ότι θέματα [...] [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 64].
84. Από τα ανωτέρω προκύπτει ευθέως ότι τα επίμαχα πρακτικά περιείχαν, όχι απλώς στοιχεία συναφή με το αντικείμενο της έρευνας, αλλά [...].
85. Τέλος, όσον αφορά στη φερόμενη κλοπή του μηχανήματος τηλεμοιοτυπίας (φαξ), και με βάση τις από 27.8.2010 και 19.11.2010 καταθέσεις της [...], προκύπτει ότι το εν λόγω μηχάνημα διέθετε μνήμη εισερχομένων-εξερχομένων. Επιπλέον, η ίδια χαρακτηριστικά αναφέρει: «... Η κλοπή του φαξ δεν είναι τυχαία. Δεν γνώριζα ότι το

φαξ είχε μνήμη. Στις 29.8.2010 έγινε έκτακτο διοικητικό συμβούλιο στη Θεσσαλονίκη λόγω των γεγονότων. Σε αυτό το διοικητικό συμβούλιο και υπάρχει Πρακτικό αυτού, το οποίο μπορώ να σας προσκομίσω. Εκείνη την ημέρα έμαθα ότι ένα φαξ μπορεί να έχει και μνήμη». Αυτή ακριβώς [...].

5.2 Υπαγωγή περιστατικών στους εφαρμοστέους κανόνες δικαίου

86. Κατά την ομόφωνη κρίση της Επιτροπής, τα εκτεθέντα υπό 5.1 περιστατικά συνιστούν παρακωλυτική συμπεριφορά κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 26 παρ. 6 του Ν. 703/77, όπως ίσχυε κατά την ημερομηνία διεξαγωγής του επιτόπιου ελέγχου (νυν άρθρου 39 παρ. 5 του Ν. 3959/2011). Και τούτο, για τους ακόλουθους κυρίως λόγους:
87. Η παροχή ελλιπών, ανακριβών ή/και παραπλανητικών πληροφοριών στους εντεταλμένους ελεγκτές της ΓΔΑ αναφορικά με το χώρο φύλαξης/αποθήκευσης των αιτηθέντων πρακτικών του Συνδέσμου, η μη έγκαιρη και προσήκουσα υπόδειξη της θέσης τους και, εν τέλει, η μη προσκόμισή τους συνιστούν παραβίαση της υποχρέωσης ενεργούς συνεργασίας της ελεγχόμενης επιχείρησης κατά τη διάρκεια της διεξαγόμενης έρευνας. Ανακριβής θεωρείται κάθε πληροφορία η οποία δίνει εικόνα παραμορφωμένη που αφίσταται της πραγματικότητας επί ουσιωδών σημείων της κατάστασης στην οποία αφορά μια ερώτηση. Αφού η πληροφορία είναι ελλιπής ή/και ψευδής σε σημείο ώστε η απάντηση, στο σύνολό της, να είναι ως εκ της φύσεώς της δυνατόν να οδηγήσει την Επιτροπή σε πεπλανημένη εκτίμηση περί της αληθούς κατάστασης, υπάρχει κατά συνέπεια ανακριβής απάντηση υπό την έννοια του άρθρου 26 παρ. 6 του ν. 703/77 [βλ. ενδεικτικά Απόφαση Ευρ. Επιτροπής 82/124 Telos, ΕΕ L 58, 2/3/1982, σελ. 19]. Εν προκειμένω, η κρινόμενη συμπεριφορά, ιδίως μέσω των ενεργειών και παραλείψεων του νομίμου εκπροσώπου και της εξουσιοδοτημένης προς παροχή στοιχείων [...] του Συνδέσμου, καθυστέρησε και δυσχέρανε τον διενεργούμενο έλεγχο, με αποτέλεσμα το κλιμάκιο ελέγχου να μην συλλέξει κρίσιμα για την έρευνα στοιχεία την ημέρα διεξαγωγής του.
88. Επισημαίνεται, καταρχήν, ότι τα πρακτικά του ΔΣ και της ΓΣ μίας επιχείρησης ή μιας ένωσης επιχειρήσεων αποτελούν την κρισιμότερη πηγή πληροφοριών και πειστηρίων σχετικά με την γενικότερη επιχειρηματική πολιτική της επιχείρησης ή ένωσης επιχειρήσεων, δεδομένου ότι συχνά αποτυπώνουν στοιχεία, επιλογές και αποφάσεις σχετικά με τη λειτουργία τους, τόσο σε επίπεδο εσωτερικής οργάνωσης, όσο και σε επίπεδο στρατηγικών επιχειρηματικών επιλογών (πολιτική τιμολόγησης, επιλογής προμηθευτών, πολιτική προώθησης προϊόντων, σχέση με ανταγωνιστές κλπ). Για το λόγο αυτό, κατά πάγια πρακτική που ακολουθείται σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, οι ελεγκτές της ΓΔΑ, όπως άλλωστε κι αυτοί της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και άλλων εθνικών αρχών ανταγωνισμού, αναζητούν κάθε φορά κατά τη διεξαγωγή του επιτόπιου ελέγχου τα αντίστοιχα πρακτικά (όπως αυτά αποτυπώνονται σε βιβλία, χειρόγραφες σημειώσεις ή/και ηλεκτρονικά αρχεία). Αυτό είναι και το πρώτο μέλημά τους, ιδίως σε περιπτώσεις ελέγχου ενώσεων επιχειρήσεων, όπως στην κρινόμενη περίπτωση, δεδομένου ότι οι εν λόγω ενώσεις τηρούν κατά κανόνα τέτοια πρακτικά, τα οποία συνιστούν και τα πλέον επίσημα εσωτερικά τους έγγραφα.

89. Στην κρινόμενη υπόθεση, αποδείχθηκε μετά βεβαιότητας ότι τα επίμαχα πρακτικά αποτελούσαν κύριο στοιχείο της επιτόπιας έρευνας που διεξήχθη στις 19-8-2010 στα γραφεία του Συνδέσμου, όπως προκύπτει ευθέως, μεταξύ άλλων, και από το ίδιο το κείμενο της έγγραφης δήλωσης της [...] ενώπιον των ελεγκτών της ΓΔΑ, όπου καταγράφεται – προφανώς επειδή της ζητήθηκε – ότι το επίμαχο βιβλίο πρακτικών βρίσκεται στην [...].
90. Η [...], πέραν της επαγγελματικής ιδιότητας και συνακόλουθης άμεσης σχέσης της με το Σύνδεσμο, συνιστούσε το πρόσωπο που προσδιορίστηκε από το νόμιμο εκπρόσωπο του Συνδέσμου, [...], αλλά και από τον [...] που παρίστατο κατά τη διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου κατ' εξουσιοδότηση του [...], ως το πλέον αρμόδιο πρόσωπο για την παροχή διευκρινίσεων αναφορικά με τους χώρους του Συνδέσμου και τη φύλαξη κρίσιμων για την έρευνα εγγράφων. Η [...] ενεργούσε, επομένως, για λογαριασμό του Συνδέσμου [βλ. ενδεικτικά απόφαση Ε.Ε. 94/735, ΑΚΖΟ, ΕΕ L 294, 15/11/1994, σ. 31-35, παρ. 20].
91. Η [...] ρωτήθηκε επανειλημμένως, τόσο από τους ελεγκτές της ΓΔΑ σε Σέρρες και Αθήνα, όσο και από τον ίδιο τον [...], για την ακριβή τοποθεσία του γραφείου και των λοιπών χώρων χρήσης του Συλλόγου και, το κυριότερο, για το χώρο φύλαξης των πρακτικών του Συνδέσμου, στις περισσότερες δε περιπτώσεις αυτή απάντησε κατά τρόπο ελλιπή, ανακριβή ή/και παραπλανητικό, καθώς ενδεικτικά [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5189/27.8.2010 και 5209/27-8-2010 εκθέσεις ελέγχου]:
- Παρά τις επανειλημμένες ευκαιρίες που είχε στη διάρκεια των τηλεφωνικών της επικοινωνιών με τους εντεταλμένους υπαλλήλους της ΓΔΑ, ακόμη και πριν την αναχώρησή της από την [...], αποσιώπησε το γεγονός ότι είχε – όπως η ίδια διατείνεται – το επίμαχο βιβλίο πρακτικών μαζί της (εκτός του γραφείου του Συνδέσμου και [...]).
  - Δεν υπέδειξε αμέσως στους ελεγκτές το γραφείο στο οποίο εδρεύει ο Σύνδεσμος, με αποτέλεσμα ο έλεγχος να καθυστερήσει σημαντικά. Ενώ αρχικά προσδιόρισε ότι τα γραφεία του Συνδέσμου στεγάζονται στο υπ' αριθ. [...] γραφείο του [...]ου ορόφου της οδού [...], εν συνεχεία απεδείχθη ότι δεν ήταν αυτό το σωστό γραφείο, αλλά κάποιο άλλο στον ίδιο όροφο. Αγνοία δε ή λησμοσύνη δεν μπορεί να γίνει πιστευτή γιατί αυτός ήταν ο χώρος εργασίας της για πολλά έτη.
  - Περαιτέρω, ενώ αρχικά υπέδειξε το ελεγχόμενο γραφείο ως τον χώρο όπου τηρούνται τα πρακτικά του Συνδέσμου, εν συνεχεία απάντησε ότι ενδεχομένως βρίσκονται στο άλλο γραφείο που χρησιμοποιείται ως αποθήκη.
  - Εν τέλει προέβαλε κατά την άφιξή της πλέον στην Αθήνα, ότι το βιβλίο των πρακτικών ήταν στο σπίτι της στην [...].
92. Υπεκφεύγοντας από το να δώσει πλήρεις και ακριβείς πληροφορίες για την τοποθεσία του γραφείου του Συνδέσμου και τους λοιπούς χώρους που αυτός χρησιμοποιούσε στην οδό [...], τα άτομα που είχαν πρόσβαση σε αυτούς, τα μέρη όπου φυλάσσονται τόσο τα παλαιότερα όσο και τα νεότερα πρακτικά του Συνδέσμου, και ιδίως το γεγονός

ότι η ίδια είχε μεταφέρει το κρίσιμο βιβλίο πρακτικών των τελευταίων ετών από τη συνήθη και φυσική του θέση (στο γραφείο του Συνδέσμου) εκτός του φυσικού του χώρου (η ίδια διατείνεται ότι το είχε στην [...]), η [...] προδήλως παραπλάνησε τους ελεγκτές της ΓΔΑ σε κρίσιμη χρονική περίοδο για τη διεξαγωγή της έρευνας.

93. Τα ως άνω συμβάντα συνιστούν, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής, ευθεία παρακωλυτική συμπεριφορά υπό την έννοια των διατάξεων του άρθρου 26 παρ. 6 του Ν. 703/77. Και τούτο, πέραν της φερόμενης διάρρηξης του γραφείου του Συνδέσμου, χωρίς μάλιστα ίχνη παραβίασης, της φερόμενης αφαίρεσης του βιβλίου πρακτικών, το οποίο ωστόσο κανένας τρίτος δεν γνώριζε (ούτε και θα ήταν σε θέση να γνωρίζει) ότι είχε εντωμεταξύ επιστραφεί στη φυσική του θέση, όπως διατείνεται η [...], και της φερόμενης αφαίρεσης του άνευ οικονομικής αξίας παλαιού φαξ, με τα χρήσιμα όμως για την Επιτροπή στοιχεία της μνήμης στα οποία και θα προσέτρεχε ορμώμενη από το περιεχόμενο των πρακτικών που – κατά την ίδια την [...] – εμπειριείχε κρίσιμες πληροφορίες.
94. Τα εμπλεκόμενα μέρη ισχυρίστηκαν στις καταθέσεις τους ότι η προαναφερθείσα υπό 5.1 καταγραφή των πραγματικών περιστατικών δεν είναι παντελώς ακριβής ή/και αληθής, και ιδίως ότι δεν τους ζητήθηκαν τα πρακτικά του Συνδέσμου από τα κλιμάκια ελέγχου στην Αθήνα και στις Σέρρες. Πιο συγκεκριμένα, η [...] και ο [...] ισχυρίστηκαν ότι δεν θυμούνται τη μεταξύ τους συνομιλία, παρουσία των ελεγκτών της ΓΔΑ στις Σέρρες, περί του ενδιαφέροντος του κλιμακίου ελέγχου για τα πρακτικά του Συνδέσμου και της ανάγκης επίδειξης αυτών. Συναφώς, η [...] δήλωσε ότι δεν θυμάται να της είχε αναφερθεί κατά τη διάρκεια των παράλληλων συνομιλιών της με τους ελεγκτές στην Αθήνα ότι το κλιμάκιο ελέγχου ενδιαφερόταν και αναζητούσε τα πρακτικά του Συνδέσμου. Τα ίδια υποστήριξαν και στη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 47 ([...]) και σελ. 60 ([...])]. Διατείνονται, κατά συνέπεια, ότι δεν μπορεί να χρεωθεί στον ελεγχόμενο Σύνδεσμο και τους εκπροσώπους του έλλειψη ενεργούς συνεργασίας κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 26 παρ. 6 του ν. 703/77.
95. Οι ως άνω προβαλλόμενοι ισχυρισμοί είναι αβάσιμοι και απορριπτέοι.
96. Σε αντίθεση με τις αιτιάσεις των [...] και [...] ότι δεν τους είχαν ζητηθεί εξ αρχής τα επίμαχα πρακτικά, οι εντεταλμένοι υπάλληλοι της ΓΔΑ (τόσο του κλιμακίου ελέγχου στις Σέρρες, όσο και του κλιμακίου ελέγχου στην Αθήνα) είχαν καταστήσει σαφές στην [...] – από τις πρώτες κιόλας τηλεφωνικές επικοινωνίες τους με τη [...] του Συνδέσμου και πριν την αναχώρησή της από την [...] – ότι αναζητούν τα πρακτικά του Συνδέσμου. Και τούτο, τόσο μέσω του [...] (κατά τη διάρκεια των συνομιλιών της με το [...] και το κλιμάκιο ελέγχου στις Σέρρες), όσο και απευθείας (κατά τη διάρκεια των συνομιλιών της με το κλιμάκιο ελέγχου στην Αθήνα) [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5167/25-8-2010 έκθεση ελέγχου, σελ. 4 και υπ' αριθ. πρωτ. 5189/27-8-2010 έκθεση ελέγχου, σελ. 4 («...ενημερωθήκαμε από το ανωτέρω κλιμάκιο της υπηρεσίας ότι ο κος [...] επεσήμανε τηλεφωνικώς επανειλημμένα και με έντονο τρόπο στην κα [...] ότι οι

διενεργούντες τον έλεγχο ενδιαφέρονται κυρίως για τα πρακτικά του Συνδέσμου». Βλ. επίσης Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 46].

97. Όπως προαναφέρθηκε, η αναζήτηση των πρακτικών συνιστά και το πρώτο μέλημα των ελεγκτών σε περιπτώσεις επιτόπιας έρευνας σε ενώσεις επιχειρήσεων, δεδομένου ότι οι εν λόγω ενώσεις τηρούν κατά κανόνα τέτοια πρακτικά, τα οποία συνιστούν και τα πλέον επίσημα εσωτερικά τους έγγραφα. Εν προκειμένω, οι εντεταλμένοι υπάλληλοι της ΓΔΑ ενήργησαν έτσι κατά τη συνήθη και παγιωμένη διαδικασία, την οποία ακολούθησαν και εν προκειμένω, και στη συνέχεια αποτύπωσαν τα συμβάντα όπως αυτά περιγράφονται στις προαναφερόμενες εκθέσεις ελέγχου.
98. Εξάλλου, η [...] δεν αμφισβητεί ούτε την πρώτη τηλεφωνική της επικοινωνία με το κλιμάκιο ελέγχου στις Σέρρες μέσω του [...], ούτε και τη δεύτερη τηλεφωνική της επικοινωνία με το κλιμάκιο ελέγχου στην Αθήνα. Απλώς διατείνεται ότι δήθεν δεν αναφέρθηκε κατά τη διάρκεια αυτών των συνομιλιών ειδικώς η λέξη «πρακτικά», ούτως ώστε η ίδια να κατανοήσει ότι αυτά αναζητούσαν οι ελεγκτές [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 47 («...Πρόεδρος: Και δεν σας είπε δηλαδή ότι ψάχνει για τα πρακτικά; [...]: Την λέξη πρακτικά, όχι»)]. Την ίδια στιγμή, ωστόσο, παραδέχεται ότι στις εν λόγω τηλεφωνικές επικοινωνίες τα στελέχη της ΓΔΑ της εξήγησαν ότι αναζητούν «χαρτιά» [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 40 («...[...]: Οι θέλουν να κάνουν έλεγχο στο γραφείο να βρουν χαρτιά»)]. Παραδέχεται, ακόμη, ότι στις ίδιες συνομιλίες της διευκρινίστηκε ότι το κλιμάκιο ελέγχου δεν ενδιαφέρεται για τα προσωπικά της έγγραφα και αντικείμενα και ότι δεν θα πρέπει να ανησυχεί [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 40-41]. Επομένως, ακόμη και με βάση τη δική της εκδοχή των συμβάντων, η [...] γνώριζε εξ αρχής ότι το αντικείμενο του ελέγχου αφορούσε σε έγγραφα που σχετίζονται με την εν γένει πολιτική του Συνδέσμου, όπως αυτά διακρίνονται από τυχόν άλλα προσωπικά της έγγραφα ή/και αντικείμενα που βρίσκονταν στον ελεγχόμενο χώρο. Είχε αυτή, επομένως, απόλυτη, εξ' αρχής, συναίσθηση της σημασίας του επίμαχου βιβλίου πρακτικών και του συνακόλουθου ενδιαφέροντος της Επιτροπής Ανταγωνισμού για τον εντοπισμό του κατά τη διάρκεια των προαναφερόμενων τηλεφωνικών επικοινωνιών. Και τούτο, όχι απλώς διότι επρόκειτο – όπως εν τοις πράγμασι αποδείχθηκε – για ένα μόνο βιβλίο πρακτικών, και δη το πλέον σημαντικό και επίσημο βιβλίο του Συνδέσμου, το οποίο τηρούσε εκείνη και περιείχε όλα τα πρακτικά από το 1994 έως την ημερομηνία διεξαγωγής του ελέγχου. Αλλά και διότι ήταν επίσης γνωστό εξ αρχής στα εμπλεκόμενα πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένης της ίδιας της [...], ότι το επίμαχο βιβλίο πρακτικών περιλάμβανε [...] για τη στοιχειοθέτηση τυχόν παραβάσεων καρτελικής συμπεριφοράς βάσει του άρθρου 1 του ν. 703/77 (νυν 3959/2011) και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ (π.χ. [...]), τουλάχιστον για [...] – και μάλιστα [...] που θα μπορούσε να ελέγξει η Επιτροπή κατά την αντίληψη της ίδιας της [...] [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 24]. Αυτό αποτυπώνεται με τον πλέον εύγλωττο τρόπο και στις τοποθετήσεις των [...] και [...] κατά την ακροαματική διαδικασία [βλ. Πρακτικά Συνεδρίασης 4-10-2011, σελ. 24, 25 και 64]. Συνακόλουθα, η διαπίστωση ότι τα εμπλεκόμενα πρόσωπα είχαν απόλυτη συναίσθηση και γνώριζαν εξ αρχής την κρισιμότητα του βιβλίου πρακτικών

και το σχετικό ενδιαφέρον της Επιτροπής από πλευράς εφαρμογής των διατάξεων περί ανταγωνισμού, επαρκεί για να αναιρέσει τον οποιοδήποτε ισχυρισμό τους ότι δήθεν δεν αντελήφθησαν (ή ότι δήθεν δεν ήταν σε θέση να αντιληφθούν) το ακριβές περιεχόμενο και τη σημασία των ερωτήσεων που τους απήθυναν οι ελεγκτές της ΓΔΑ για τον εντοπισμό του εν λόγω βιβλίου στο πλαίσιο της διενεργούμενης επιτόπιας έρευνας. Τουναντίον, η ίδια αυτή διαπίστωση θα εξηγούσε το κίνητρο/συμφέρον τους να αποσιωπήσουν το γεγονός ότι το επίμαχο βιβλίο πρακτικών βρισκόταν εκτός του φυσικού του χώρου, κατ' αυτούς στην [...] ή/και να δημιουργήσουν συνειδητά πεπλανημένες εντυπώσεις στους ελεγκτές ως προς το χώρο φύλαξής του. Περαιτέρω, λαμβανομένης υπόψη της προαναφερόμενης ιδιαίτερης γνώσης της, αλλά και της κοινής λογικής, η [...] γνώριζε, ότι οι ελεγκτές της ΓΔΑ ενδιαφέρονταν για τα πλέον πρόσφατα πρακτικά του Συνδέσμου, τα οποία συνιστούσαν αδιαμφισβήτητα και τα πλέον σημαντικά και επίσημα έγγραφα («χαρτιά» κατά την ορολογία της ίδιας) του Συνδέσμου. Συναφώς, κάθε λογικά σκεπτόμενος άνθρωπος θα μπορούσε εύλογα να συμπεράνει ότι οι ελεγκτές της ΓΔΑ αναζητούσαν τα πλέον πρόσφατα πρακτικά του Συνδέσμου, τα οποία μάλιστα ήταν συγκεντρωμένα σε ένα μόλις βιβλίο, και όχι εκείνα που χρονολογούνταν από το 1948. Με βάση τα ανωτέρω – ο ισχυρισμός ότι τάχα δεν αναφέρθηκε ειδικώς η λέξη «πρακτικά» στις συνομιλίες της [...] με τα δύο κλιμάκια ελέγχου, εκδοχή την οποία η Επιτροπή δεν αποδέχεται με βάση τα στοιχεία του φακέλου κατά τα προεκτεθέντα – η επικαλούμενη άγνοια ή/και αδυναμία κατανόησης εκ μέρους της [...] ότι οι ελεγκτές αναζητούσαν τα πλέον πρόσφατα πρακτικά, αφενός δεν κρίνεται πειστική, και αφετέρου δεν θα μπορούσε και να δικαιολογηθεί υπό τις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης.

99. Σημειωτέον, επίσης, ότι η αναζήτηση των επίμαχων πρακτικών ήταν ακριβώς και ο λόγος για τον οποίο οι ελεγκτές της ΓΔΑ έκριναν αναγκαίο να επικοινωνήσουν εκ νέου με την [...], ασφαλώς διότι δεν μπόρεσαν να εντοπίσουν πρόσφατα πρακτικά του Συνδέσμου εντός του γραφείου που είχε εξ αρχής προσδιοριστεί για τον έλεγχο, (πιθανώς σε έτερο γραφείο στην ίδια διεύθυνση), δεδομένου, όπως υποστήριξαν, ότι οι ίδιοι δεν γνώριζαν και ότι θα έπρεπε να ρωτηθεί η [...]. Δεν είναι, επομένως, πειστικός ο ισχυρισμός ότι δεν είχε αναφερθεί η λέξη πρακτικά ούτε και στη δεύτερη τηλεφωνική επικοινωνία της [...] με τους ελεγκτές της ΓΔΑ, όπως εκείνη διατείνεται, όταν το ενδιαφέρον των ελεγκτών για τον εντοπισμό τους ήταν και το παραγωγικό αίτιο της ενέργειάς τους να επικοινωνήσουν εκ νέου μαζί της.
100. Άλλωστε, ούτε και οι επεξηγήσεις αναφορικά με τη μεταφορά από την [...] του επίμαχου βιβλίου πρακτικών των τελευταίων ετών από τη φυσική του θέση (στο γραφείο του Συνδέσμου) στο σπίτι της στην [...] κρίνονται πειστικές. Και τούτο, διότι σύμφωνα με την από 31.8.2010 κατάθεση του [...] δεν είχε ορισθεί εκ των προτέρων συγκεκριμένη συνεδρίαση του ΔΣ του Συνδέσμου στη Βόρεια Ελλάδα, όπως αβασίμως υπονοεί η [...], ούτε και είχε προσδιορισθεί η ημερομηνία, ο τόπος ή/και η ακριβής θεματολογία της («Ποτέ δεν καθορίστηκε συνάντηση. Είχαμε πει [τον Ιούνιο, Ιούλιο] ότι θα γίνει συνάντηση στις αρχές Σεπτεμβρίου» προκειμένου να συζητήσουν θέματα του κλάδου και οικονομικές οφειλές προς τρίτους). Σε κάθε περίπτωση, όπως δήλωσε

και ο [...] στην από 20.10.2010 κατάθεσή του, η [...] του Συνδέσμου συνέτασσε αρχικώς τα πρακτικά σε πρόχειρη μορφή και είχε κατόπιν την επιμέλεια καθαρογραφής τους στο επίσημο βιβλίο πρακτικών («...Συνήθως τα πρακτικά συντάσσονται σε πρόχειρη μορφή από την κυρία [...]. Στη συνέχεια τα ελέγχουμε οι παριστάμενοι, διαμορφώναμε το τελικό κείμενο το οποίο η κυρία [...] καθαρόγραφε στο βιβλίο αυτών»). Το ίδιο θα έκανε και στην περίπτωση ακόμη που η φερόμενη συνεδρίαση θα ελάμβανε χώρα στις αρχές Σεπτεμβρίου. Δεν υπήρχε, επομένως, κανένας λόγος να μεταφερθεί το βιβλίο πρακτικών (που περιείχε όλα τα πρακτικά από το έτος 1994 και εντεύθεν) από τη [...] του Συνδέσμου στην εξοχική της κατοικία. Διευκόλυνε απλώς τους παραπλανητικούς τους ισχυρισμούς, διότι αν παραδέχονταν ότι το βιβλίο ήταν κάπου στην Αθήνα έπρεπε να το προσκομίσει εντός εύλογου χρόνου. Ακόμη όμως κι αν γίνει δεκτή η εκδοχή των συμβάντων που προκρίνουν τα εμπλεκόμενα πρόσωπα, δεν υπήρχε κανένας λόγος – με βάση το ίδιο το σκεπτικό τους – να μεταφερθεί εκ νέου το βιβλίο πρακτικών από την [...] στην Αθήνα με αφορμή τη συνάντηση με την Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης, δεδομένου ότι δεν επρόκειτο για κάποια συνεδρίαση του ΔΣ ή κάποια ΓΣ που να αφορά στο αντικείμενο του επίσημου βιβλίου πρακτικών του Συνδέσμου. Με βάση όλα όσα προεκτέθηκαν, και με δεδομένο ότι το επίμαχο βιβλίο πρακτικών εμπεριείχε [...], γεγονός που γνώριζαν εξ αρχής τα εμπλεκόμενα πρόσωπα κατά παραδοχή τους, πειστικό είναι ότι ο πραγματικός λόγος για τον οποίο το εν λόγω βιβλίο είχε μεταφερθεί εκτός γραφείων του Συνδέσμου ήταν για να αποκλειστεί η προσβασιμότητά του έναντι και των ελεγκτικών αρχών.

101. Συμπερασματικά, ο ελεγχόμενος Σύνδεσμος, μέσω των ενεργειών και παραλείψεων των εκπροσώπων του, καθυστέρησε το διενεργούμενο έλεγχο (δεν υπεδείχθη αμέσως το σωστό γραφείο), δυσχέρανε τον έλεγχο (οι ελεγκτές προσπαθούσαν με αλληπάλληλες επικοινωνίες να μάθουν που βρίσκονται τα πρακτικά), παρείχε ελλιπείς, ανακριβείς και παραπλανητικές πληροφορίες (αρχικά ο εκπρόσωπός του ενημέρωσε ότι τα πρακτικά φυλάσσονταν στο γραφείο του Συνδέσμου, εν συνεχεία υπέθεσε ότι ενδεχομένως φυλάσσονταν σε άλλο γραφείο/αποθήκη, και εν τέλει ισχυρίστηκε ότι το κρίσιμο βιβλίο πρακτικών που αφορούσε τα έτη μετά το 1994 ήταν στο σπίτι της στην [...] – αποσιωπώντας εξ αρχής το γεγονός ότι πρόκειται για δύο μόλις βιβλία πρακτικών, και μάλιστα ότι εκείνο που βρίσκονταν στο γραφείο του Συνδέσμου ή ενδεχομένως στην αποθήκη αφορούσε πολύ παλαιότερα έτη). Αποτέλεσμα των εν λόγω ενεργειών και παραλείψεων ήταν η συνειδητή δημιουργία πεπλανημένων εντυπώσεων στους εντεταλμένους ελεγκτές της ΓΔΑ ιδίως αναφορικά με τους χώρους των γραφείων του Συνδέσμου και το χώρο φύλαξης κρίσιμων για την έρευνα εγγράφων, η μη έγκαιρη και προσήκουσα επίδειξή τους και, εν τέλει, η μη προσκόμισή τους – περιστατικά που συνιστούν ευθέως παραβίαση της υποχρέωσης ενεργούς συνεργασίας της ελεγχόμενης ένωσης επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια της διεξαγόμενης έρευνας.
102. Η εμφανώς παραπλανητική συμπεριφορά της ελεγχόμενης ένωσης επιχείρησης, μέσω των πράξεων και παραλείψεων των εκπροσώπων της, σαφώς διακύβευσε την αποτελεσματικότητα της έρευνας, αφού συνέβαλε στο να μην λάβουν οι εντεταλμένοι

υπάλληλοι της ΓΔΑ πρόσβαση στα πρόσφατα πρακτικών του ΔΣ και της ΓΣ του Συνδέσμου την ημέρα της επιτόπιας έρευνας. Συναφώς, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, εξαιτίας της μη ενεργούς συνεργασίας του ελεγχόμενου Συνδέσμου και της απροθυμίας του να διευκρινίσει με απόλυτη σαφήνεια το χώρο όπου φυλάσσονται τα πρόσφατα πρακτικά και να προσκομίσει αυτά, δεν εξασφάλισε κρίσιμα στοιχεία για την έρευνά της.

103. Εξάλλου, όπως προαναφέρθηκε, η παράβαση της παρακώλυσης κατά την έννοια των διατάξεων του εθνικού και ενωσιακού δικαίου στοιχειοθετείται ανεξαρτήτως των τυχόν αποτελεσμάτων που αυτή επέφερε ή δεν επέφερε στην ουσία της έρευνας (βλ. και ενότητα 4.2 ανωτέρω). Δεν απαιτείται, επομένως, να αποδειχθεί ότι η εκάστοτε συγκεκριμένη παρεμποδιστική συμπεριφορά επέδρασε αρνητικά στην κατ' ουσία διερεύνηση της υπόθεσης. Εν προκειμένω, η κρινόμενη συμπεριφορά είναι παρεμποδιστική και παρελκυστική και, συνεπώς, παραβατική κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 26 παρ. 6 του ν. 703/1977 (νυν παρ. 5 του άρθρου 3959/2011), ανεξάρτητα το ότι δεν βαρύνει η επίδρασή της στο αποτέλεσμα του επιτόπιου ελέγχου με δεδομένο ότι τελικά πέτυχαν να επιτύχουν το σκοπό τους να παρεμποδιστεί δηλαδή, να έλθει στο φως το περιεχόμενο των εν λόγω πρακτικών και της μνήμης της συσκευής φαξ και να διευκολυνθεί η κατ' ουσίαν διερεύνηση της αυτεπάγγελτης έρευνας στον κλάδο αλεύρων και σιτηρών.
104. Έτσι, στην εξεταζόμενη υπόθεση αποδείχθηκε, με βάση και τις ίδιες τις μαρτυρίες των [...] και [...] κατά τη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής, ότι η κρινόμενη παρακωλυτική συμπεριφορά του ελεγχόμενου Συνδέσμου επέδρασε αρνητικά στην ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης και στη στοιχειοθέτηση τυχόν παράβασεων των άρθρων 1 του ν. 703/77 και 101 ΣΛΕΕ (οριζόντια σύμπραξη μεταξύ των αλευροβιομηχανιών). Αφού, τα επίμαχα πρακτικά περιείχαν – κατά παραδοχή των ιδίων – στοιχεία [...] – κάτι άλλωστε που γνώριζαν εξ αρχής τα εμπλεκόμενα πρόσωπα.
105. Η φερόμενη δε διάρρηξη-κλοπή δεν ασκεί ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της υπό κρίση υπόθεσης κατά τα προεκτεθέντα, αφού και κατά τους ισχυρισμούς πάντα των εμπλεκόμενων μερών φέρονται να έλαβαν χώρα μετά την διεξαγωγή του επιτόπιου ελέγχου, ενώ η υποχρέωση ενεργούς συνεργασίας και υποβολής σε πλήρη έλεγχο βαρύνει τον ελεγχόμενο ήδη από την ημέρα διεξαγωγής της επιτόπιας έρευνας. Συναφώς, η συμπεριφορά του ελεγχόμενου στο πλαίσιο επιτόπιου ελέγχου κρίνεται την ημέρα διεξαγωγής του επιτόπιου ελέγχου, και όχι μεταγενέστερα, οπότε το στοιχείο του αιφνιδιασμού εξουδετερώνεται και δίνεται πλέον στον ελεγχόμενο η ευκαιρία να «σχεδιάσει» και «προετοιμάσει» την στάση του απέναντι στους ελεγκτές, επικαλούμενος διάφορες δικαιολογίες ως προς την παροχή ελλιπών στοιχείων την ημέρα του ελέγχου.

6 ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

106. Σύμφωνα με το άρθρο 39 παρ. 5 του ν. 3959/2011 (που περιλαμβάνει κατ' ουσίαν όμοιες διατάξεις με εκείνες του προΐσχύοντος άρθρου 26 παρ. 6 του ν. 703/77), η Επιτροπή Ανταγωνισμού, εφόσον διαπιστώσει παράβαση συνιστάμενη σε παρεμπόδιση/δυσχέραση έρευνας ή άρνηση επίδειξης στοιχείων, μπορεί με απόφασή της να επιβάλει πρόστιμο τουλάχιστον, τόσο σε επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων όσο και σε φυσικά πρόσωπα που υπέπεσαν στις άνω παραβάσεις. Κατά την επιμέτρηση του προστίμου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά κύριο λόγο η σοβαρότητα της εξεταζόμενης υπόθεσης, η απαξία των πράξεων και η επίπτωσή τους στην έκβαση της έρευνας.
107. Η επιβολή κυρώσεων έχει αφενός κατασταλτικό χαρακτήρα για τις επιχειρήσεις ή/και τις ενώσεις επιχειρήσεων εκείνες που υπέπεσαν στην παρακώλυση-παρεμπόδιση έρευνας κατά παράβαση των ως άνω διατάξεων του νόμου (ειδικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα), και αφετέρου λειτουργεί παραδειγματικά έναντι των επιχειρήσεων ή/και ενώσεων επιχειρήσεων που μελλοντικά θα επιχειρήσουν να επηρεάσουν την αποτελεσματικότητα του έργου της Επιτροπής Ανταγωνισμού, μετερχόμενα τυχόν παρελκυστικές τακτικές (γενικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα). Κατά πάγια νομολογία, η επιβολή προστίμων κατά την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού δεν αποβλέπει μόνο στην ειδική, αλλά και στην γενική πρόληψη. Και τούτο, προκειμένου οι αρχές ανταγωνισμού να είναι σε θέση να εκτελέσουν κατά τρόπο αποτελεσματικό την αποστολή εποπτείας που τους έχουν ανατεθεί [βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΕ Τ-13/03, Nintendo κατά Επιτροπής, Συλλ. 2009 σελ. ΙΙ-975, σκ. 73, καθώς και ΔΕΕ C-76/06 P, Britannia Alloys & Chemicals Ltd κατά Επιτροπής, Συλλ. 2007 σελ. Ι-4405, σκ. 22].
108. Κατά την κρίση της Επιτροπής, με δεδομένα την ιδιαίτερη σοβαρότητα των ενεργειών στις οποίες προέβησαν η ελεγχόμενη επιχείρηση στην πρώτη περίπτωση και η ελεγχόμενη ένωση επιχειρήσεων στην δεύτερη, αλλά και την ανάγκη εμπέδωσης και ενίσχυσης του γενικού αποτρεπτικού αποτελέσματος των σχετικών διατάξεων του νόμου, πρέπει να επιβληθεί πρόστιμο στο κατωτέρω προσδιοριζόμενο ύψος, με συνεκτίμηση του ότι επιβάλλεται να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των διενεργούμενων ερευνών για την εφαρμογή των εθνικών και ενωσιακών διατάξεων του ανταγωνισμού, και οι επιχειρήσεις, ενώσεις επιχειρήσεων (και κατ' επέκταση τα σχετιζόμενα με αυτά φυσικά πρόσωπα) να γνωρίζουν ότι οι συνέπειες της παρακώλυσης των ερευνητικών εξουσιών της Επιτροπής Ανταγωνισμού θα είναι αυστηρές. Πολύ περισσότερο στις περιπτώσεις στις συμπεριφορά των εμπλεκόμενων μερών έχει ιδιαίτερα απαξιοτικό χαρακτήρα, όπως στην κρινόμενη υπόθεση.

6.1 Επιβολή προστίμων στην ελεγχόμενη επιχείρηση ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ

109. Όσον αφορά στον καθορισμό του ύψους του προστίμου για την ελεγχόμενη επιχείρηση ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ, η Επιτροπή Ανταγωνισμού έλαβε ειδικότερα υπόψη τους ακόλουθους παράγοντες:

- Η εξεταζόμενη συμπεριφορά της ελεγχόμενης επιχείρησης συνιστά κατάφωρη παραβίαση της υποχρέωσης ενεργούς συνεργασίας της ελεγχόμενης επιχείρησης κατά τη διάρκεια της διεξαγόμενης έρευνας. Η εταιρία ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ, μέσω των πράξεων και παραλείψεων των εκπροσώπων της που αφορούσαν στην αλλοίωση, μεταφορά - διαγραφή (και εν τέλει απόκρυψη) των επίμαχων ηλεκτρονικών αρχείων, παρεμπόδισε ευθέως τη διενέργεια του επιτόπιου ελέγχου, με αποτέλεσμα να μην εντοπισθούν τα μεταφερθέντα εκτός δικτύου αρχεία από τους εντεταλμένους υπαλλήλους της ΓΔΑ. Η υπό κρίση συμπεριφορά είχε, επομένως, ως άμεση συνέπεια τη διακύβευση της αποτελεσματικότητας της έρευνας της ΓΔΑ.
  - Η παρούσα υπόθεση αφορά στην αυτεπάγγελτη διερεύνηση οριζόντιων συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων ή/και εκ μέρους ενώσεων επιχειρήσεων στο κλάδο των αλεύρων και σιτηρών. Όπως είναι γνωστό, οι οριζόντιες συμπράξεις που αποσκοπούν στον καθορισμό των πωλούμενων ποσοτήτων και της τιμής ενός προϊόντος συνιστούν και τις σοβαρότερες παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού.
  - Τα αποκρυβέντα (διαγραφέντα/μεταφερθέντα εκτός δικτύου) ηλεκτρονικά αρχεία αξιολογούνται ως ιδιαίτερα κρίσιμα για την αποτελεσματικότητα της έρευνας στην αγορά των αλεύρων και σιτηρών και, συνεπώς, για τη διαπίστωση τυχόν αντανταγωνιστικών πρακτικών. Και τούτο, διότι περιλάμβαναν – κατά δήλωση της ίδιας της ελεγχόμενης εταιρίας – στοιχεία για τα αποθέματά της σε σιτηρά και, συνεπώς, στοιχεία συναφή με το αντικείμενο της έρευνας και εν δυνάμει κρίσιμα για την ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης, αφού σχετίζονται με τη διαμόρφωση της εμπορικής και τιμολογιακής πολιτικής της (βλ. ενότητα 4.2 ανωτέρω). Περαιτέρω, τα εν λόγω στοιχεία αυτά μπορούσαν να αποτελέσουν αποδεικτικά στοιχεία ή/και να επιρρώσουν, ενδεχομένως, ήδη υπάρχοντα αποδεικτικά στοιχεία για τη διάπραξη παραβάσεων των άρθρων 1 του ν. 703/1977 και 101 ΣΛΕΕ, και μάλιστα παραβάσεων που έχουν σοβαρότατες επιπτώσεις στην ευημερία του καταναλωτή.
  - Η κρινόμενη συμπεριφορά τελέστηκε με άμεσο δόλο (ή τουλάχιστον με απόλυτη συνείδηση και πλήρη βεβαιότητα ως προς τις αναγκαίες συνέπειές της) και αποσκοπούσε ευθέως στην αποτροπή ή έστω δυσχέραση του εντοπισμού των επίμαχων αρχείων από τους εντεταλμένους υπαλλήλους της ΓΔΑ την ημέρα διεξαγωγής του ελέγχου (βλ. και ενότητα 4.2 ανωτέρω). Η εκ προθέσεως αυτή αλλοίωση, μεταφορά και διαγραφή (και εν τέλει απόκρυψη) στοιχείων κατά τη διάρκεια της διενεργούμενης έρευνας έχει ιδιαίτερα απαξιωτικό χαρακτήρα.
110. Ενόψει των ανωτέρω, η υπό κρίση υπόθεση παρακώλυσης από μέρους της επιχείρησης ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ ενέχει ιδιαίτερη σοβαρότητα και απαξία. Περαιτέρω, η εν λόγω παραβατική συμπεριφορά είχε και ως άμεση επίπτωση τη διακύβευση της αποτελεσματικότητας της διενεργούμενης έρευνας. Ως εκ τούτου, κρίνεται αναγκαίο να επιβληθεί στην εταιρία ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ το κατωτέρω προβλεπόμενο από το

νόμο πρόστιμο, προκειμένου να διασφαλιστεί επαρκώς στις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης το ειδικό και γενικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα από την επιβολή προστίμου.

111. Τέλος, όπως προαναφέρθηκε, ο ισχυρισμός ότι αντίγραφα των επίμαχων αρχείων προσκομίσθηκαν δήθεν από την ελεγχόμενη εταιρία σε μεταγενέστερο του ελέγχου στάδιο, πέραν του ότι δεν λαμβάνεται υπόψη για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης, δεν μπορεί να συνεκτιμηθεί ούτε και ως ελαφρυντική περίπτωση κατά τον υπολογισμό του προστίμου, δεδομένου ιδίως ότι αποτελούσε εκ του νόμου υποχρέωση της ελεγχόμενης επιχείρησης (ήδη κατά τη διενέργεια της έρευνας). Εξάλλου, τέτοιος λόγος δεν συντρέχει ούτε ως ή αλλιώς στην προκειμένη περίπτωση, δεδομένου ότι τα προσκομισθέντα αυτά έγγραφα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιστοιχούν στα διαγραφέντα/μεταφερθέντα αρχεία (βλ. ενότητα 4.1 ανωτέρω).

6.2 Επιβολή προστίμων στον ελεγχόμενο Σύνδεσμο Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων

112. Όσον αφορά στον καθορισμό του ύψους του προστίμου για την ελεγχόμενη ένωση επιχειρήσεων Σύνδεσμο Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων, η Επιτροπή Ανταγωνισμού έλαβε ειδικότερα υπόψη τους ακόλουθους παράγοντες:

- Η εξεταζόμενη συμπεριφορά της ελεγχόμενης επιχείρησης συνιστά ευθεία παραβίαση της υποχρέωσης ενεργούς συνεργασίας της ελεγχόμενης ένωσης επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια της διεξαγόμενης έρευνας. Όπως προαναφέρθηκε, ο Σύνδεσμος, μέσω των ενεργειών και παραλείψεων των εκπροσώπων του, καθυστέρησε και δυσχέρανε τον διενεργούμενο έλεγχο, ενώ παρείχε ελλιπείς, ανακριβείς και εν τέλει παραπλανητικές πληροφορίες αναφορικά ιδίως με το χώρο φύλαξης του πλέον σημαντικού βιβλίου πρακτικών του ΔΣ και της ΓΣ του Συνδέσμου που κάλυπτε τα έτη από το 1994 έως και σήμερα. Αποτέλεσμα των εν λόγω ενεργειών ή/και παραλείψεων ήταν η συνειδητή δημιουργία πεπλανημένων εντυπώσεων στους εντεταλμένους ελεγκτές της ΓΔΑ, τόσο για τους χώρους των γραφείων του Συνδέσμου όσο και για το χώρο φύλαξης κρίσιμων για την έρευνα εγγράφων, η μη έγκαιρη και προσήκουσα επίδειξή τους και, εν τέλει, η μη προσκόμισή τους. Με τη συμπεριφορά του αυτή ο Σύνδεσμος στέρησε από τους ελεγκτές πολύτιμα στοιχεία για την έρευνα και διακύβευσε την αποτελεσματικότητά της.
- Η κρινόμενη υπόθεση σχετίζεται με την αυτεπάγγελτη διερεύνηση οριζόντιων συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων ή/και εκ μέρους ενώσεων επιχειρήσεων στο κλάδο των αλεύρων και σιτηρών. Όπως είναι γνωστό, οι οριζόντιες συμπράξεις που αποσκοπούν στον καθορισμό των πωλούμενων ποσοτήτων και της τιμής ενός προϊόντος συνιστούν και τις σοβαρότερες παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού.
- Το επίμαχο (και μη προσκομισθέν) βιβλίο πρακτικών αξιολογείται ως ιδιαίτερα κρίσιμο για την αποτελεσματικότητα της έρευνας στην αγορά των αλεύρων και σιτηρών και, συνεπώς, για τη διαπίστωση τυχόν αντια ανταγωνιστικών πρακτικών.

Και τούτο, διότι, τα επίμαχα πρακτικά περιείχαν – κατά παραδοχή των ιδίων των εμπλεκόμενων προσώπων – στοιχεία άμεσου ενδιαφέροντος της Επιτροπής, και ειδικότερα [...] από πλευράς εφαρμογής των διατάξεων περί του ανταγωνισμού ([...]) – δηλαδή στοιχεία κρίσιμα για την ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης.

- Η εκ προθέσεως παροχή ελλিপών, ανακριβών και εν τέλει παραπλανητικών πληροφοριών στους εντεταλμένους ελεγκτές της ΓΔΑ αναφορικά με το χώρο φύλαξης/αποθήκευσης των αιτηθέντων πρακτικών του Συνδέσμου, η μη έγκαιρη και προσήκουσα επίδειξη της θέσης τους και, εν τέλει, η μη προσκόμισή τους έχει ιδιαίτερα απαξιωτικό χαρακτήρα.
113. Ενόψει των ανωτέρω, η υπό κρίση υπόθεση παρακώλυσης εκ μέρους του Συνδέσμου Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων ενέχει ιδιαίτερη σοβαρότητα και απαξία. Περαιτέρω, η εν λόγω παραβατική συμπεριφορά είχε και ως άμεση επίπτωση τη διακύβευση της αποτελεσματικότητας της διενεργούμενης έρευνας. Εν προκειμένω, μάλιστα, η κρινόμενη παρακωλυτική συμπεριφορά επέδρασε αρνητικά στη στοιχειοθέτηση τυχόν παράβασεων των άρθρων 1 του ν. 703/77 και 101 ΣΛΕΕ (οριζόντια σύμπραξη μεταξύ των αλευροβιομηχανιών ή/και εκ μέρους του Συνδέσμου), δεδομένου του περιεχομένου του επίμαχου βιβλίου πρακτικών, κατ' ομολογία των ίδιων των εμπλεκόμενων προσώπων (βλ. ενότητα 5.2 ανωτέρω). Ως εκ τούτου, κρίνεται αναγκαίο να επιβληθεί στο Σύνδεσμο Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων το κατωτέρω προβλεπόμενο από το νόμο πρόστιμο, προκειμένου να διασφαλιστεί επαρκώς στις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης το ειδικό και γενικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα από την επιβολή προστίμου.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

- A. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε Ολομέλεια** αποφάσισε **ομοφώνως** και σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα:
1. **Διαπιστώνει** ότι η εταιρία ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ παρέβη το άρθρο 26 παρ. 6 του ν. 703/1977,
  2. **Διαπιστώνει** ότι η ένωση επιχειρήσεων Σύνδεσμος Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων παρέβη το άρθρο 26 παρ. 6 του ν. 703/1977.
- B. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε Ολομέλεια** αποφάσισε **ομοφώνως** και σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα:
1. **Επιβάλλει** πρόστιμο ύψους εκατό χιλιάδων (100.000,00) ευρώ στην εταιρία ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ για την διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση του άρθρου 26 παρ. 6 του ν. 703/77,
  2. **Επιβάλλει** πρόστιμο ύψους εκατό χιλιάδων (100.000,00) ευρώ στην ένωση επιχειρήσεων Σύνδεσμος Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων για την διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση του άρθρου 26 παρ. 6 του ν. 703/77.

Η απόφαση εκδόθηκε την **16^η Νοεμβρίου 2011**.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 27 του ν. 3959/2011.

Ο Πρόεδρος

Δημήτριος Κυριτσάκης

Ο Συντάκτης της Απόφασης

Δημήτριος Λουκάς

Η Γραμματέας

Παρασκευή Α. Ζαχαριά